

fiskveiðibrot hans hæfilega ákveðin kr. 600.000.00 sekt til Landhelgissjóðs Íslands, og komi varðhald í 12 mánuði í stað sektarinnar, ef hún verður ekki greidd innan 4 vikna frá birtingu dóms þessa.

Refsing ákærða fyrir brot hans gegn 6. gr., sbr. 7. gr. ofangreindra laga ákveðst varðhald 2 mánuðir.

Allur afli og veiðarfæri togarans Boston Phantom, FD 252, skulu vera upptæk til handa Landhelgissjóði Íslands.

Loks ber að dæma ákærða til að greiða allan sakarkostnað, þar með talin saksóknarlaun í ríkissjóð, kr. 40.000.00, og laun verjanda, kr. 40.000.00.

Dómsorð:

Ákærði, William Rawcliffe, sæti varðhaldi í 2 mánuði.

Ákærði greiði kr. 600.000.00 sekt til Landhelgissjóðs Íslands, og komi varðhald í 12 mánuði í stað sektar, ef hún greiðist ekki innan 4 vikna frá birtingu dóms þessa.

Afli og veiðarfæri togarans Boston Phantom, FD 252, skulu vera upptæk til Landhelgissjóðs Íslands.

Ákærði greiði allan kostnað sakarinnar, þar með talin saksóknarlaun, kr. 40.000.00, í ríkissjóð og málsvarnarlaun, kr. 40.000.00, til Benedikts Blöndals hæstaréttarlögmans.

Dómi þessum ber að fullnægja með aðför að lögum.

Miðvikudaginn 18. júní 1969.

Nr. 71/1969. **Ákærvaldið**

(Valdimar Stefánsson saksóknari ríkisins)
gegn

Gunnari Viggó Frederiksen

(Ragnar Jónsson hrl.).

Dóminn skipuðu hinir reglulegu dómara Hæstaréttar.

Manndráp.

Dómur Hæstaréttar.

Með skírskotun til forsendna héraðsdóms ber að staðfesta hann.

Ákærði greiði kostnað af áfrýjun málsins, þar með talin saksóknarlaun í ríkissjóð, kr. 80.000.00, og laun verjanda síns, kr. 80.000.00.

Dómsorð:

Hinn áfrýjaði dómur á að vera óraskaður.

Ákærði, Gunnar Viggó Frederiksen, greiði kostnað af áfrýjun málsins, þar með talin saksóknarlaun í ríkissjóð, kr. 80.000.00, og laun verjanda síns, Ragnars Jónssonar hæstaréttarlögmans, kr. 80.000.00.

Dóminum ber að fullnægja með aðför að lögum.

Dómur sakadóms Reykjavíkur 19. marz 1969.

Ár 1969, miðvikudaginn 19. marz, var í sakadómi Reykjavíkur, sem haldinn var í hegningarhúsinu við Skólavörðustíg, kveðinn upp dómur í málinu nr. 111/1969: Ákæruvaldið gegn Gunnari Viggó Frederiksen, sem tekið var til dóms 11. sama mánaðar.

Með ákæru saksóknara ríkisins, dags. 27. nóvember f. á., er opinbert mál höfðað á hendur „Gunnari Viggó Frederiksen, fyrrum framkvæmdastjóra og flugstjóra, til heimilis að Karfavogi 18, Reykjavík, en nú gæzlufanga í hegningarhúsinu, fæddum 25. júlí 1922 í Reykjavík, fyrir manndráp með því að hafa árla morguns fimmtudaginn 9. maí 1968 — á fimmta tímanum — ruðzt á ofbeldislegan hátt inn á heimili Jóhanns Gíslasonar, deildarstjóra flugrekstrardeildar Flugfélags Íslands h/f, að Tómasarhaga 25 í Reykjavík og ráðið Jóhanni þar bana með skambyssuskotum.

Telst þetta varða við 211. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940.

Þess er krafizt, að ákærði verði dæmdur til refsingar og til greiðslu alls sakarkostnaðar“.

Ákærði hefur, svo að kunnugt sé, sætt eftirtöldum kærum og refsingum:

1941 24/10 í Reykjavík: Dómur aukaréttar Reykjavíkur: 40 daga fangelsi, skilorðsbundið, fyrir þjófnað, sviptur kosningarrétti og kjörgengi. Brot á 244. gr. með hliðsjón af 77. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940.

1946 17/10 í Reykjavík: Sátt, 500 kr. sekt fyrir árás.

- 1952 29/7 í Reykjavík: Sátt, 50 kr. sekt fyrir brot á 4. mgr. 17. gr. bifreiðalaga.
- 1954 5/3 í Reykjavík: Sátt, 30 kr. sekt fyrir brot á 4. og 7. gr. bifreiðalaga.
- 1956 10/5 í Reykjavík: Sátt, 500 kr. sekt fyrir brot á 42. gr. tolllaga.
- 1959 29/4 í Reykjavík: Sátt, 15.000 kr. sekt fyrir brot á 38. gr. tolllaga.
- 1959 29/9 í Reykjavík: Dómur: 2.000 kr. sekt, sviptur ökuleyfi í 6 mánuði fyrir brot á áfengislögum og umferðarlögum.
- 1960 26/4 í Reykjavík: Sátt, 100 kr. sekt fyrir umferðarlagabrot.
- 1961 3/1 í Reykjavík: Sátt, 100 kr. sekt fyrir ólöglegt bifreiðastæði.

Málavextir eru þessir:

I. kafli.

A. Kl. 0435 fimmtudaginn 9. maí f. á. var hringt á lögreglustöðina í Reykjavík og beðið um aðstoð lögreglunnar á Tómasarhaga 25, vegna þess að maður með byssu eða annað vopn hefði ráðizt inn í húsið. Einar Halldórsson lögreglumaður svaraði í símann, og kveður hann, að sá, er hringdi, hafi verið karlmaður og hafi rödd hans verið ungleg, en hann hafi ekki sagt til nafns síns. Lét Einar Hallgrím Jónsson varðstjóra þegar vita um aðstoðarbeiðnina, en hann var í næsta herbergi. Hallgrímur sendi strax 6 lögreglumenn á vettvang, og fóru þeir í tveimur bifreiðum, stórrí lögreglubifreið og venjulegri fólksbifreið. Í minni bifreiðinni voru lögreglumennirnir Einar Bjarnason, Þorkell Gísli Guðbrandsson og Gylfi Jónsson, sem stýrði bifreiðinni. Í stærri bifreiðinni voru lögreglumennirnir Björn Jónsson, Eðvarð Örn Olsen og Þorlákur Runólfsson, sem stýrði bifreiðinni. Minni bifreiðinni var ekið vestur Hafnarstræti (öfugt), suður Aðalstræti og Suðurgötu, vestur Hjarðarhaga og niður í Tómasarhaga, og kom hún á vettvang aðeins á undan stærri bifreiðinni, sem ekið var um Pósthússtræti, Kirkjustræti, Suðurgötu, Hjarðarhaga og niður Tómasarhaga. Þegar lögreglumennirnir í minni bifreiðinni komu að Tómasarhaga 25, var ungur piltur þar fyrir utan og vísaði þeim upp á aðra hæð hússins. Rúða var brotin í útidyrarhurð þeirrar íbúðar, og voru glerbrot bæði inni í ganginum og á stéttinni fyrir utan dyrnar. Í skála („hall“) á annari hæð í húsinu lá maður á bakinu endilangur og skáhallt út undan dyrum

inn í stofu íbúðarinnar, og lá höfuðið nær dyrunum en fæturnir. Kona, sem var í íbúðinni, skýrði lögreglumönnum frá því, að eiginmaður hennar hefði orðið fyrir skotárás af hendi ákærða, Gunnars Frederiksens, og væri ákærði farinn á brott. Gylfi Jónsson kannast við ákærða, og fór hann ásamt Þorkeli Gísla Guðbrandssyni út í minni bifreiðina. Óku þeir um næstu götur og svipuðust um eftir ákærða, en fundu hann ekki. Héldu þeir þá aftur á Tómasarhaga 25.

Þorlákur Runólfsson stöðvaði stærri lögreglubifreiðina norðan megin á Tómasarhaga, þ. e. hinum megin á götunni séð frá Tómasarhaga 25. Þegar lögreglumennirnir stigu út úr bifreiðinni, sáu þeir Eðvarð Örn Olsen og Björn Jónsson byssu á götunni, og mun hinn fyrrnefndi hafa fyrr komið auga á hana. Var þetta skammbyssa, og var hún á milli tveggja bifreiða, sem stóðu norðan megin götunnar, örlítið skáhallt séð frá útidyratröppum hússins Tómasarhaga 25. Þorlákur Runólfsson sagði Eðvarð Erni Olsen að hreyfa ekki byssuna og bað Björn Jónsson um að gæta staðarins, þar sem hún var, en síðan fóru þeir Þorlákur og Eðvarð Örn inn í húsið Tómasarhaga 25. Í skálanum á efri hæð hússins sáu þeir, hvar lögreglumenn beygðu sig yfir mann, sem lá þar á gólfinu, og var hann með lífsmarki. Hringt hafði verið á sjúkrabifreið, en hún var ókomin. Lögreglumennirnir ákváðu þá að flytja manninn á slysavarðstofuna. Náðu þeir í sjúkrabörur, sem voru í stærri lögreglubifreiðinni, og var maðurinn síðan fluttur á þeim út í þá bifreið og síðan ekið með hann á slysavarðstofuna. Þangað fóru í bifreiðinni auk þriggja lögreglumanna eiginkona mannsins og einn sonur þeirra. Maðurinn var látinn, þegar komið var á slysavarðstofuna.

Þorlákur Runólfsson var annar þeirra lögreglumanna, sem fóru út í stærri lögreglubifreiðina til að ná þar í sjúkrabörunar. Hann heyrði þá, að kallað var upp í talstöð bifreiðarinnar, og var það Hallgrímur Jónsson varðstjóri. Þorlákur sagði honum, að skotið hefði verið á mann og hann særzt hættulega, en árármaðurinn, sem talið væri, að hétu Gunnar Frederiksen, væri farinn af staðnum. Varðstjórinn tilkynnti þá rannsóknarlögreglunni atburðinn og lét hefja leit að Gunnari.

Fyrrgreindur Einar Halldórsson lögreglumaður kveður, að fáeinum mínútum eftir að lögreglumennirnir voru farnir frá lögreglustöðinni til að sinna beiðni um aðstoð að Tómasarhaga 25, hafi grátandi kona hringt á stöðina og beðið um, að lögreglumenn hröðuðu sér þangað vestur eftir. Konan fór svo strax úr símanum,

og tók Einar ekki tímann, þegar þetta símkall kom. Kl. 0449 hringdi vaktmaður á afgreiðslu Flugfélags Íslands h/f á Reykjavíkflugvelli á lögreglustöðina og bað um aðstoð lögreglunnar vegna manns, sem væri þar, og skildist Einari Halldórssyni, að maður þessi væri óður. Einar man ekki, hvort vaktmaðurinn nefndi nafn mannsins, en þegar þetta símtal kom, var lögreglan farin að leita að ákærða. Einar kveður, að tímasetningarnar 0435 og 0449 séu hárnákvæmar, og leit hann í bæði skiptin, þegar hringt var í símann, á rafmagnsklukkku, sem hékk á vegg fyrir aftan hann. Rétt á eftir hringi hann í símaklukkuna 04, og sýndu þær þá nákvæmlega sama tíma. Hallgrímur varðstjóri kallaði þá út um talstöð til lögreglubifreiða að fara suður á afgreiðslu Flugfélagsins á flugvellinum, því að þar mundi Gunnar vera.

Þorkell Gísli Guðbrandsson lögreglumaður heyrði tilkynninguna og sagði Gylfa Jónssyni frá henni. Héldu þeir rakleitt út á flugvöll, en Björn Jónsson varð eftir á Tómasarhaga 25. Þeir Þorkell Gísli og Gylfi hittu vaktmanninn fyrir utan afgreiðslu Flugfélagsins, og sagði hann þeim, að ákærði væri inni í afgreiðslusalnum. Þeir héldu þangað inn, en ákærði var þar ekki. Þeir leituðu hans í austurhluta hússins, en fundu hann ekki. Í þessu komu á staðinn lögreglumennirnir Þorkell Páll Pálsson og Indriði Aðalsteinn Jóhannsson í bifreið og hófu einnig leit að ákærða. Fann hinn síðarnefndi hann í litlu geymsluherbergi rétt inn af afgreiðslusalnum. Þeir Gylfi, Þorkell Gísli og Þorkell Páll fluttu ákærða síðan í bifreið á lögreglustöðina. Hallgrímur varðstjóri segir, að klukkan hafi verið 0500, þegar komið var með ákærða þangað, og hafi hann þá tvímælalaust verið undir áhrifum áfengis. Varðstjórinn tók skýrslu af ákærða, en því næst var farið með hann á slysavarðstofuna, þar sem sýnishorn var tekið af blóði hans. Að því loknu var farið með hann í hegningarhúsið við Skólavörðustíg. Ákærði viðurkenndi fyrir varðstjóra, að hann hefði komið í bifreið sinni, R 2456, að afgreiðslu Flugfélagsins á flugvellinum, og reyndist bifreiðin vera þar. Kl. 1425 sama dag var ákærði yfirheyrður í sakadómi um málsatvik. Því næst var hann úrskurðaður í gæzluvarðhald og kveðið á um, að rannsókn skyldi fara fram á geðheilbrigði hans og sakhæfi.

B. Verður nú rakinn framburður ákærða í dómi 9. og 10. maí f. á. um, hvað gerðist aðfaranótt 9. maí f. á., og er hann þessi:

Laust fyrir kl. 1900 kvöldið áður fór hann heiman að frá sér í bifreið niður í Oddfellowhús, og ók sonur hans henni þangað. Ákærði fór á fund í einni stúku Oddfellowa, og var borðhald.

Hann dvaldist fram eftir kvöldi og eitthvað fram eftir nóttu á fundinum og í salarkynnum Oddfellowa. Hann neytti áfengis, fyrst whisky og eftir að það var búið, vodka, hvort tveggja blandað í vatni. Hann drakk töluvert magn, máské fimm tvöfalda „sjússa“, en þá taldi hann reyndar ekki. Fann hann til áhrifa áfengis. Hann man ekki, hvað klukkan var, þegar hann hélt á brott úr húsinu, en hann var samferða út þeim Emanúel Morthens forstjóra og Páli Þorsteinssyni gjaldkera. Þeir þrír svo og fjórði maður, sem ákærði þekkti ekki, fóru svo í einhverri leigubifreið frá húsinu, en hann man ekki sérstaklega eftir því, hvert ferðinni var heitið. Ákærði skildi síðan við mennina þrjá einhvers staðar hér í borginni. Hann fór síðan heim til sín í annarri leigubifreið, en hann getur ekki sagt um, hvaða bifreið það var eða hver var stjórnandi hennar. Hann getur heldur ekki sagt um, hvað klukkan var, þegar hann kom heim til sín, en þar voru allir sofandi.

Ákærði kveður, að um nokkuð langt skeið hafi skapast hatur hjá honum í garð Jóhanns Gíslasonar, starfsmanns hjá Flugfélagi Íslands h/f, af ástæðum, sem greindar verða í III. kafla hér á eftir. Hvarflað hafi að honum í fáein skipti að vinna á Jóhanni, en hann aðhafðist þó ekkert í þá átt. Því miður hafi hann ekki leitað til einhvers andlega sterks manns, t. d. til prests, til að koma þessum hugsunum úr huga sínum. Þegar hann var kominn heim til sín greinda nótt, leitaði sú hugsun á hann að vinna á Jóhanni. Fyrir rúmu einu ári hafði ákærði tekið skammbyssu af cal. 22 í heimildarleysi á heimili Jóns Guðjónssonar rafvirkjameistara. Engin skot voru í byssunni, og geymdi ákærði hana í læstri skúffu á heimili sínu. Hann tók nú byssu þessa fram og setti í hana riffilskot, sem hann átti heima hjá sér, en riffil, cal. 22, hefur hann átt í mörg ár, og hefur komið fyrir, að hann hafi notað hann við fuglaveiðar. Grunaði hann að riffilskotin mundu passa í skammbyssuna, en hann hafði aldrei fyrr sett skot í hana. Hann getur ekki sagt um, hve mörg skot hann setti í byssuna, og taldi hann þau ekki. Eftir að ákærði hafði verið stuttan tíma heima hjá sér, fór hann út þaðan og ók í bifreið sinni, R 2456, vestur að húsinu nr. 25 við Tómasarhaga, en honum var kunnugt um, að Jóhann Gíslason þjó þar á annari hæð. Ákærði segir, að hann hafi hlotið að vera undir áhrifum áfengis við akstur bifreiðarinnar, en áfengis neytti hann ekki heima hjá sér. Ætlun hans var að hitta Jóhann. Hann hafði með sér hlaðna skammbyssuna sem fyrr getur. Í dóminum 9. maí kveðst ákærði hafa ætlað sér að hræða Jóhann frekar en að deyða hann með byssunni, en í dóm-

inum 10. maí kveðst ákærði ekki beinlínis hafa verið búinn að taka endanlega ákvörðun, þegar hann fór vestur eftir, að skjóta Jóhann með byssunni, en haft hana með sér til að skjóta á hann, ef svo bæri undir.

Ákærði hringdi á dyrabjöllu annarrar hæðar á húsinu Tómasarhaga 25, en ennginn kom til dyra eða svaraði. Jók það á heift hans í garð Jóhanns. Braut ákærði þá rúðu í útidyrarhurðinni með skefti byssunnar, opnaði smekklás hurðarinnar innan frá og fór inn í húsið og upp stigann. Þegar hann var kominn upp stigann, sá hann Jóhann fyrir framan sig í ganginum. Ákærða greip þá ofsaleg heift og hatur. Hann tók byssuna fram og skaut af henni nokkrum skotum á Jóhann. Ákærði man ekki sérstaklega eftir því, að hann miðaði byssunni á ákveðinn líkamshluta hans, eða hve mörgum skotum hann skaut á hann, og hann getur ekki sagt um, úr hvaða fjarlægð það var. Ákærði man ekki sérstaklega eftir því, hvort Jóhann kom fyrst einn á móti honum, en hann minnst þess, að kona Jóhanns og sonur voru í ganginum ásamt honum. Þau, eitt eða fleiri, vildu, að ákærði færi á brott, en hann sinnti því ekki strax. Hann getur ekki sagt um, hvort Jóhann var einn í ganginum, þegar hann skaut á hann, eða hvort kona Jóhanns og sonur, annað eða bæði, voru þá komin fram á ganginn. Ákærði man ekki, hvort einhver orðaskipti höfðu farið fram á milli hans og Jóhanns, þegar skotin riðu af, en hann minnir, að einhverjar stimpingar hafi áður átt sér stað milli þeirra. Minnir ákærða, að hann hafi fallið á gólfið. Ákærði man ekki sérstaklega eftir því, hvort hann fór inn í eldhús íbúðarinnar eða hvort hann missti hatt, sem hann var með á höfðinu. Hann man ekki eftir því, hvað hann gerði við byssuna eða hvað varð um hana, eftir að hann skaut úr henni á Jóhann. Hann getur heldur ekki sagt um, hve lengi hann var inni í húsinu eða hvort hann fór á brott þaðan í bifreið, en hann rámar í, að hann átti einhver orðaskipti við Helga vaktmann í afgreiðslu Flugfélags Íslands h/f á Reykjavíkflugvelli.

Ákærði man ekki eftir því, þegar hann var handtekinn eða hvar það var, en hann man eftir því, þegar verið var að yfirheyra hann á lögreglustöðinni. Þar var hann hattlaus. Hann man ekki sérstaklega eftir því, að hann tæki upp vasahníf sinn og styngi honum í brjóst sitt, en hann kveðst ávallt vera með vasahníf, og hann var um morguninn með plástur á brjóstinu. Enn fremur var hann þá með mar, og hann fann til eymsla á rist vinstri fótar og á síðunni vinstra megin, og einnig var hann bólginn og marinn

á baki hægri handar og á vinstra kinnbeini. Gaf þetta til kynna, að hann hefði lent í einhverjum átökum eða sviptingum um nóttina.

C. Næstu daga voru yfirheyrð mörg vitni um, hvað gerðist aðfaranótt 9. maí f. á. Verða þeir framburðir nú raktir í rétttri tímaröð atvika, eftir því sem kostur er, svo og viðhorf ákærða til þeirra.

Vitnin Emanúel Morthens forstjóri, Stigahlíð 93, og Páll Þorsteinsson, aðalgjaldkeri Flugfélags Íslands h/f, Laugarásvegi 56, báðir hér í borg, svo og Ólafur Stephensen Björnsson verksmiðjustjóri, Breiðabliki, Seltjarnarnesi, hittust eftir stúkufund í Oddfellowhúsinu að kvöldi 8. maí f. á. Þeir neyttu áfengis og fundu til áhrifa þess. Þeir dvöldu í húsinu fram eftir nóttu, og halda þeir Emanúel og Páll, að klukkan hafi verið farin að ganga fjögur, þegar þeir félagar þrír urðu samferða niður stigann í húsinu, en Ólafur Stephensen heldur, að klukkan hafi þá verið ekki langt frá því að vera um þrjú. Hittu þeir þá ákærða, sem þeir, að Ólafi Stephensen undanskildum, þekkja. Urðu þeir fjórir svo samferða að Bifreiðastöð Reykjavíkur við Lækjargötu. Þar fengu þeir sér leigubifreið. Þeim félögum þremur þer saman um, að Páll hafi sett í framsæti bifreiðarinnar við hlið ökumanns, en hinir þrír sett í aftursætið, Emanúel fyrir aftan ökumann, Ólafur Stephensen í miðjuna og ákærði fyrir aftan Pál. Var síðan ekið af stað norður Lækjargötu og norður á Kalkofnsveg, þar sem bifreiðin nam staðar. Þar fór ákærði úr bifreiðinni og skildi við þá féлага. Þeir héldu áfram ferðinni í skrifstofu Emanúels að Ármúla 7, þar sem þeir létu bifreiðina fara.

Emanúel kveður, að þeir félagarnir þrír hafi hugsað sér að halda hópinn og megí vera, að ákærði hafi fundið það. Hann hafi viljað fara úr bifreiðinni og farið úr henni á Kalkofnsvegi, þar sem áður var Bifreiðastöð Íslands. Emanúel kveðst ekki hafa vitað, hvert ákærði fór eða ætlaði að fara. Hann minnst ekki neinna sérstakra orðaskipta milli félaganna þriggja annars vegar og ákærða hins vegar. Hann kveðst ekki hafa orðið var við, að ákærði væri eitthvað æstur eða eitthvað óeðlilegt væri við hann.

Páll segir, að það hafi verið ætlan þeirra þriggja féлага að halda hópinn áfram nokkra stund og hafi ákærði fundið, að þeir ætluðust ekki til, að hann slæddist í hópinn. Ákærði hafi beðið bifreiðarstjóran um að nema staðar, því að hann ætlaði sér að fara úr henni, þar sem hann fyndi, að hann væri ekki velkominn í hópinn. Páll kveður sér hafa leiðzt, hvernig ákærði tók þessu,

en hafði þó ekki orð á því. Ákærði hafi svo farið úr bifreiðinni götumegin, rétt hjá stætisvagnstöðinni, og kveðst Páll ekki vita, hvert hann fór eða hvað varð um hann. Páll minnst ekki neinna sérstakra orðaskipta milli þeirra þriggja félaga annars vegar og ákærða hins vegar, hvort heldur í bifreiðinni eða áður en þeir komu í hana. Hann varð ekki var við, að ákærði væri æstur eða eitthvað óeðlilegt væri við hann.

Ólafur Stephensen kveður, að ákærði muni hafa fundið á þeim þremur félögum, að hann mundi ekki vera velkominn í hóp þeirra, og því farið úr bifreiðinni, þegar hún nam staðar á Kalkofnsvegi, þar sem áður var Bifreiðastöð Íslands. Ólafur Stephensen kveðst ekki vita, hvað varð um ákærða. Hann man ekki eftir neinum sérstökum orðaskiptum milli þeirra félaga þriggja annars vegar og ákærða hins vegar, og hann varð ekki var við, að ákærði væri eitthvað æstur eða óeðlilegur í háttum eða framkomu.

Þeir félagar bera, að Jóhann heitinn Gíslason hafi verið í sömu Oddfellowstúku og þeir. Kveðst Emanúel hafa talað við hann á fundinum um kvöldið, en hann getur ekki sagt um, hvenær hann fór á brott þaðan. Þá kveðst Ólafur Stephensen hafa séð Jóhann á fundinum, en þeir hafi ekkert talast við. Páll kveðst ekki hafa verið á fundinum. Hinn síðarnefndi kveðst hafa starfað hjá Flugfélagi Íslands h/f síðan 1945 og því þekkt bæði ákærða og Jóhann mjög vel. Þá kveður hann, að eiginkona hans og Jóhann hafi verið systkinabörn.

Stjórnandi fyrrgreindrar bifreiðar var vitnið Jón Pétursson, Skúlagötu 66 hér í borg. Hann heldur, að klukkan hafi verið um 3 um nóttina, þegar fjórir menn komu inn á stöð B. S. R. við Lækjargötu og báðu um bifreið. Kannaðist Jón við tvo af þeim, þá Emanúel Morthens og ákærða. Kveður Jón, að þeir hafi allir verið undir áhrifum áfengis. Hann minnst þó, en hann geti ekki fullyrt það, að ákærði hafi setzt við hægri hlið hans í framsæti bifreiðarinnar og hinir þrír hafi setzt í aftursætið, en um röð þeirra man hann ekki. Hann hafi síðan ekið bifreiðinni úr porti B. S. R. út í Skólabrú og beygt norður Lækjargötu að boði eins farþegans. Einn þeirra hafi haft orð á því, hvort ekki ætti að aka ákærða fyrst heim til hans, og nefndi sá einhvern Vog nr. 18. Ákærði hafi ekki verið því samþykktur og hafi hinir farþegarnir einn eða fleiri og ákærði farið að þrasa um þetta. Jón kveðst hafa ekið norður í Kalkofnsveg og hafi ákærði þá sagt honum að nema staðar. Hafi hann stöðvað bifreiðina út undan norðausturhorni hússins, sem Bifreiðastöð Íslands var í. Hinir farþegarnir

hafi sagt við ákærða, að þeir vildu aka honum fyrst heim, en hann hafi hafnað því og kvatt tvo þeirra með handabandi, stigið út úr bifreiðinni og gengið yfir götuna. Hann hafi haft orð á því, að hann ætlaði sér að fá bíl heim, en Jón kveðst ekki geta sagt um, hvert hann fór eða hvað varð um hann. Jón kveður, að ákærði og hinir farþegarnir þrír hafi ekki rætt um annað í bifreiðinni en hvort aka ætti honum fyrst heim. Jón kveðst síðan hafa ekið áfram norður Kalkofnsveginn og austur í Ármúla 7, þar sem hinir farþegarnir þrír fóru úr bifreiðinni. Þaðan hafi hann ekið skemmstu leið heim til sín á Skúlagötu 66 og þegar þangað var komið, hafi hann litið á klukku. Hafi hún þá verið 0350.

Ákærði kveður, að þegar hann rakst á Pál Þorsteinsson í Odd-fellowhúsinu um nóttina, hafi þeir tekið tal saman tveir einir, þannig að aðrir heyrðu ekki til þeirra. Hafi hann spurt Pál af því, hvernig málin stæðu, þ. e. um möguleika þess, að ákærði yrði ráðinn aftur til fyrra starfa síns sem flugstjóri hjá Flugfélagi Íslands, og hvort nokkuð hefði verið gert í því máli, sbr. það, sem rakið verður í III. kafla hér á eftir. Ákærða fannst, að Páll hefði þá misst allan áhuga á málinu og hafi hann sagt við Pál: „Það er þá þetta bölvæð bréf, sem Jóhann hefur skrifað“. Hafi honum skilizt bæði á orðum Páls og látbragði hans, að svo væri, því að annars hefði Páll eflaust þvertekið fyrir það, en það hafi hann ekki gert. Ákærði kveður, að orðaskipti þeirra um þetta mál hafi nú fallið niður og hafi honum gramizt, hvað komið hafði fram í samtalinu. Ákærði kveðst ekki muna sérstaklega eftir frekari orðaskiptum hans og Páls eða orðaskiptum hans og Emanúels eða fjórða mannsins. Þessi fjórði maður hafi kveðið upp úr með það, að hann, Emanúel og Páll ætluðu þrír að halda hópinn.

Páll Þorsteinsson minnst ekki framangreindra orðaskipta hans og ákærða þessa nótt. Hann minnst þess ekki, að ákærði segði orð þau, sem vitnað var til, og tekur fram, að hann viti ekki, hvaða bréf sé þar átt við. Ákærði kveðst hafa verið allan tímann þessa nótt á annari hæð í húsinu og hafi Páll litið inn í setustofu á þeirri hæð og þeir hitzt þar. Páll kveðst hafa verið uppi á fimmtu hæð í húsinu og minnst þess ekki, að hann liti inn í setustofu á annarri hæð. Minnst hann, að hann hafi rekizt á ákærða við lyftu í gangi á jarðhæð hússins.

Ákærði kveðst hafa fundið á hinum farþegunum þremur, að þeir vildu ekki hafa hann með sér. Honum hafi gramizt það og því hafi hann farið úr bifreiðinni, en hvar, man hann ekki. Hann

hafi síðan farið heim til sín og — að því er hann gengur út frá — í leigubifreið, því að fótgangandi hafi hann ekki farið. Rannsóknardómarinn í málinu hefur falið rannsóknarlögreglunni að reyna að hafa upp á þeirri bifreið, en það hefur ekki borið árangur, og er ekkert frekar upplýst um för ákærða heim til sín.

D. Eiginkona Jóhanns heitins Gíslasonar var Vilborg Guðrún Kristjánsdóttir, Tómasarhaga 25 hér í borg, og gengu þau í hjónaband árið 1950. Þau áttu fjögur börn á lífi, og þegar umræddur atburður gerðist, var aldur þeirra sem hér segir: Kristján 17 ára, Guðrún 15 ára, Heiða Elín 12 ára og Jóhann Gísli tveggja vikna. Þau hjónin fluttust árið 1955 að Tómasarhaga 25 og bjuggu á annarri hæð, sem var eigin íbúð þeirra. Kristján svaf í næsta herbergi við svefnherbergi þeirra hjóna og dæturnar tvær í næsta herbergi þar við. Vitnið Vilborg Guðrún skýrir þannig frá málsatvikum:

Um nóttina vöknudu þau hjónin við það, að þær Guðrún og Heiða Elín kölluðu eitthvað. Hún leit á klukkuna, og var hún þá 0430. Jóhann fór strax fram til að athuga, hvað um væri að vera. Örstuttu síðar eða alveg rétt á eftir heyrði hún einn skothvell. Fór hún þá þegar einnig fram, og í því er hún kom fram í skála íbúðarinnar, heyrði hún fleiri skothvelli, alltaf þrjá til fjóra. Í skálanum voru báðar dæturnar hennar, og Kristján kom einnig þangað fram í sömu svifum og hún. Hún sá, hvar Jóhann var í átökum við mann, sem hún tók þá ekki eftir, hver var, og áttu þau sér stað inni í eldhúsinu rétt fyrir innan dyrnar milli þess og skálans. Maðurinn féll á gólfið, og Jóhann beygði sig yfir hann. Hún heyrði þá ekki mæla orð af munn. Hún getur ekki sagt um, hve átök þeirra stóðu lengi. Maðurinn stóð síðan upp, og gátu þau hjónin komið honum út í forstofuna. Hún og Kristján gátu svo komið mannum niður stigann, en hann veitti viðnám og marghratt henni utan í stigahandriðið og klóraði hana og veitti henni marbletti. Þegar þau Kristján höfðu komið mannum niður þekkti hún hann, og var það ákærði í máli þessu. Þegar hann stóð fyrir neðan stigann og fyrir innan útidyrnar, hélt hann fast í hana og margsagði orðrétt: „Ég hefi lengi ætlað mér að launa ykkur þetta“. Hún sá, að rúða var brotin í útidyrhurðinni. Hún hringdi nú í dyrasíma Sveinbjörns Þórhallssonar, sem býr á fyrstu hæð hússins. Hann kom fram á tröppurnar, og kallaði hún til hans og bað hann um að hringja á lögregluna. Vilborg Guðrún fór svo aftur upp í íbúðina og sá þá, hvar Jóhann lá á bakinu á gólfinu í skálanum, og heyrðust frá honum stunur eða korr. Hún greip þá strax til símans og hringdi tvívegis á slökkvistöðina til

að fá sjúkrabifreið, en þar var ekki svarað. Hringdi hún þá á lögreglustöðina og bað lögreglumenn að koma á vettvang, vegna þess að búið væri að skjóta á mann, en henni var þá orðið ljóst, að skotið hafði verið á Jóhann. Því næst hringdi hún heim til Magnúsar, bróður Jóhanns, og sagði konu hans, sem kom í símann, hvað gerzt hafði. Síðan fór hún til Jóhanns, þar sem hann lá hreyfingarlaus, og komu lögreglumenn strax á vettvang. Hún kveðst ekki hafa farið niður stigann, eftir að hún hafði hringt á lögregluna, og getur hún því ekki sagt um, hvenær ákærði fór burt eða hvað varð um hann. Hún sá ekki þyssu í þetta skipti. Vilborg Guðrún kveðst ekki hafa vitað til þess, að ákærði hafi fyrir þennan atburð verið með hótanir eða ögranir við Jóhann. Hún getur þess þó, að um fimmleytið nótt eina eftir áramótin 1967—1968 hringdi síminn tvisvar hjá þeim hjónum. Í fyrra skiptið var spurt um, hvar eða hver þetta væri, og síðan var eins og símaáhaldið væri lagt á. Í seinna skiptið lagði hún símaáhaldið á, eftir að hið sama hafði verið sagt og í fyrra skiptið. Hún vakti Jóhann og sagði við hann, að hún væri örugg um, að þetta hefði verið rödd ákærða.

Vitnið Kristján Jóhannsson nemandi, sonur Jóhanns Gíslasonar, skýrir þannig frá atburðum: Um nóttina vaknaði hann við hurðarskelli og köll, og vissi hann ekki, hvað klukkan var þá. Hann fór strax fram í skála íbúðarinnar og sá, hvar faðir hans var að loka dyrunum milli skálans og forstofunnar. Kristján kveðst hafa haldið úr skálanum fram í eldhúsið. Í sömu svifum og þetta gerðist, heyrði hann nokkra skothvelli. Hann leit inn í eldhúsið og sá þá, hvar Jóhann og maður, sem hann bar ekki kennsl á, lágu á gólfinu í átökum. Kristján heldur, að hann hafi heyrt skothveilina, eftir að Jóhann fór inn í eldhúsið frekar en áður en hann fór þangað inn, en er þó ekki viss um þetta. Um svipað leyti var móðir hans, Vilborg Guðrún, komin fram í skálann. Hann getur ekki sagt um, hve lengi Jóhann og maðurinn lágu á gólfinu í átökunum, en það var aðeins örstutt stund, og heyrði hann þá ekki segja orð. Hann hringdi nú á lögreglustöðina og bað um, að lögreglan kæmi á vettvang vegna manns, sem væri með vopn. Maðurinn stóð síðan á fætur og Jóhann einnig. Kristján kveður, að hann og foreldrar hans hafi síðan hjálpast að því að koma mannum út úr eldhúsinu og fram í forstofuna. Hann og móðir hans hjálpuðust svo að því að koma mannum niður stigann og niður á neðri hæð. Þegar þangað var komið, sá hann, að rúða var brotin í útidyrhurðinni. Móðir hans hringdi á dyrabjöllu

Sveinbjörns Þórhallssonar á fyrstu hæð hússins, og kom hann fram á tröppurnar, en Kristján heyrði ekki, að móðir hans bæði Sveinbjörn um að hringja á lögregluna. Kristján kveðst svo hafa séð ókunna manninn ganga niður tröppurnar og út í bifreið, sem var fyrir utan húsið, og aka í henni vestur Tómasarhaga. Kristján heldur, að maðurinn hafi verið með byssu í annarri hendi sinni, þegar hann og móðir hans voru að koma honum niður stigann, en nánar um það mál getur hann ekki borið. Hann varð ekki var við, að maðurinn fleygði frá sér eða missti einhvern hlut á götuna, áður en hann steig upp í bifreiðina. Hann heyrði ekki manninn mæla orð af munn. Kristján fór síðan aftur upp í íbúðina og sá þá, hvar faðir hans lá á bakinu á gólfinu í skálanum. Lögreglumenn komu svo á vettvang. Varð Kristjáni þá litið út á götu, og sá hann þá byssu þar hinum megin á götunni. Lögreglumaður tók byssuna upp.

Hjónin Sveinbjörn Þórhallsson, flugvirki hjá Flugverki h/f, og Golda Helen Þórhallsson bjuggu á fyrstu hæð á Tómasarhaga 25 á þessum tíma, og eru útidyrnar að þeirri íbúð vinstra megin við útidyr íbúðarinnar á annarri hæð hússins. Hjónin hafa borið vitni í málinu, og verður nú rakinn framburður eiginkonunnar.

Hún vaknaði um nóttina við mikinn hávaða, sem kom ofan frá annarri hæð hússins. Hún heyrði, að hlaupið var um og argað. Voru það raddir fleiri en einnar konu. Hún leit ekki á klukkuna, en fór strax út á tröppur hússins og sneri til vinstri og horfði í gegnum rúðu í útidyrum íbúðarinnar á annari hæð. Hún getur ekki sagt um, hvort rúðan var þá brotin, og hún rengir ekki, að gat hafi verið á henni, en það hafi þá ekki getað verið stórt, því að þá hefði hún tekið eftir því. Hún sá í gegnum rúðuna, hvar Jóhann Gíslason, húsráðandi á annari hæð hússins, kom niður stigann, og sá hún hann fyrst, þegar hann var á þriðja eða fjórða þrepi stigans að ofan. Jóhann hljóp niður allan stigann. Hún sá að hann var í óhneptum náttjakka, og voru blóðblettir í honum, einkum á vinstri ermi. Þá var hann í stuttum nærbuxum með opnum skálmum. Þegar hann var kominn niður stigann, sló hann um 5 til 6 högg í útidyrarúðuna með einhverjum hlut, sem hann hafði í hendinni, og heyrðust brothljóð. Hún sá svo, að stórt gat var komið á rúðuna, og fleygði Jóhann hlut út um gatið. Hluturinn var mjór í framendann, og var þetta byssa. Hún sá ekki, hvar byssan lenti, hvort það var á götunni fyrir framan húsið eða annars staðar. Hún kallaði til Jóhanns og spurði hann að því, hvað væri að. Jóhann svaraði: „Hringdu á lögregluna“. Um leið

og Jóhann talaði, sá hún, að munnur hans var alblóðugur að innanverðu. Hún fór þá strax inn til sín án þess að athuga, hvað varð um Jóhann, og reyndi að hringja á lögregluna, en fékk engan són. Hún heyrði svo, að hringt var á dyrabjöllu íbúðarinnar. Sveinbjörn, eiginmaður hennar, kom þá fram, og heldur hún, að hann hafi farið til dyra. Hún reyndi áfram að fá símasamband, en það bar ekki árangur. Hún heyrði svo, að kona það um, að hringt yrði á lögreglu. Sveinbjörn kom að símanum til hennar og reyndi að hringja, en hún sagði honum, að síminn mundi vera bilaður. Hún heyrði svo, að aftur var hringt á dyrabjölluna, og fór hún þá til dyra. Guðrún, dóttir hjónanna á efri hæðinni, var fyrir utan dyrnar og það um, að hringt yrði á sjúkrabíl. Hún sagði Guðrúnu, að síminn væri bilaður, og fór hin síðarnefnda þá í burtu. Golda Helen fór síðan upp í íbúðina á annarri hæð hússins og sá þá, hvar Jóhann lá hreyfingarlaus á bakinu á gólfi í skálanum. Vilborg Guðrún var að klæða sig og spurði hana, hvað ætti að gera. Fór Golda Helen þá til Jóhanns, tók í hönd hans og hélt enn í hana, þegar lögreglumenn komu á vettvang. Þegar þeir komu inn í íbúðina, sagði Vilborg Guðrún við þá um leið: „Það var Gunnar Frederiksen, sem skaut Jóhann þrisvar“. Golda Helen kveðst ekki hafa séð Gunnar í þetta skipti, en hún þekkir hann vel í sjón. Hún sá heldur ekki neinn annan mann. Þá kveðst hún ekki hafa heyrt skothvelli í umrætt skipti.

Vitnið Sveinbjörn Þórhallsson kveðst hafa vaknað um nóttina við, að kona hrópaði á hjálp, og kom röddin ofan frá annarri hæð hússins. Hann leit á klukkuna, og minnir hann, að hún hafi þá verið tæplega 0430, og máske var hún um 0425. Hann sá, að Golda Helen, eiginkona hans, var ekki í svefnherberginu, og var hún úti í íbúðinni. Hann fór fram í forstofuna og heyrði hávaða úr forstofu íbúðarinnar á annarri hæð. Fór hann þá út á tröppur og sá, að rúða var brotin í útihurð annarrar hæðar, og í gegnum rúðuna sá hann, að Vilborg Guðrún var í sviptingum við karlmann neðst í stiganum, alveg fyrir innan útidyrnar. Hann þekkti manninn, og var það ákærði í máli þessu. Vilborg sá Sveinbjörn og það hann strax að hringja á lögregluna, en í þessu kom Kristján sonur hennar niður. Sveinbjörn fór inn í íbúð sína og reyndi að hringja á lögregluna, en fékk engan són. Golda Helen kom nú til hans og sagðist vera búin að reyna að hringja, en síminn væri bilaður. Hann reyndi þó áfram að fá samband, en það tókst ekki. Hann fór þá aftur út á tröppur, og voru lögreglumenn þá komnir á vettvang, en ákærði var horfinn. Sveinbjörn kveðst ekki hafa

séð byssu í þetta skipti, og Vilborg Guðrún nefndi ekki byssu á nafn við hann, þegar hún bað hann um að hringja á lögregluna. Hann hafði ekki hugmynd um, hvað gerzt hafði í húsinu, fyrr en eftir að lögreglumennirnir voru komnir á vettvang.

Vitnin Sigurður Sigurðsson kaupmaður og Ólafur Friðrik Gunnlaugsson bankamaður bjuggu á þessum tíma á Tómasarhaga 27, hinn fyrrnefndi á annarri hæð og hinn síðarnefndi á fyrstu hæð hússins. Sneru svefnherbergisgluggar þeirra beggja í átt að útidyratröppum Tómasarhaga 25. Verða nú raktir framburðir þessara vitna.

Vitnið Sigurður Sigurðsson vaknaði um nóttina við hljóð í konu, og þegar hann leit út um svefnherbergisgluggann, sá hann, hvar Vilborg Guðrún, kona Jóhanns Gíslasonar, stóð í útidyrum íbúðar þeirra á annarri hæð Tómasarhaga 25 og var í sviptingum við einhvern karlmann. Maðurinn var berhöfðaður, frakkalaus og að því er honum sýndist, hrufaður í andliti, en hann tekur fram, að hann sjái ekki vel gleraugnalaus, eins og hann var þá. Eftir um eina til tvær mínútur hættu stimpingarnar, sem virtust vera fólgnar í því, að konan reyndi að koma manningnum burt. Hann gekk svo rólega niður tröppurnar, steig upp í fólkshífreið fyrir framan húsið, ræsti vél hennar og ók henni rólega af stað vestur götuna. Sigurður kveðst ekki hafa séð neina byssu. Nokkru seinna leit hann á klukku, og var hún þá tæplega fimm. Rétt eftir að maðurinn var farinn, komu lögreglumenn á vettvang, en Sigurður hafði ekki hugmynd um, hvað gerzt hafði. Hann tekur fram, að hann sá amerískri konu, sem bjó á fyrstu hæð á Tómasarhaga 25, bregða fyrir aðeins augnablik á útidyratröppum hússins, og leit hún inn um útidyrnar á annarri hæð hússins, en fór svo inn til sín aftur. Hann getur ekki fullyrt, hvort þetta var áður eða eftir að hann sá Vilborgu Guðrúnu og karlmanninn í stimpingum, en telur þó líklegra, að það hafi verið, eftir að hann sá þau. Hann kveðst ekki hafa heyrt brothljóð, og hann sá ekki, að útidyrnar á annarri hæð væru opnaðar eða einhverjum hlut væri kastað út um þær. Hann gat heldur ekki séð inn í útidyranganginn.

Vitnið Ólafur Friðrik Gunnlaugsson vaknaði um nóttina við skerandi kvenmannsóp, en orð greindi hann ekki. Hann leit ekki á klukkuna, en horfði út um svefnherbergisgluggann. Sá hann þá, hvar Sveinbjörn Þórhallsson var á náttklæðum úti á tröppum hússins Tómasarhaga 25. Heyrðist honum Sveinbjörn kalla inn um útidyrnar að annarri hæð hússins og vera að hasta á einhvern

eða segja einhverjum að fara burt, en hann gat ekki séð inn í útidyranginn. Hann fór að klæða sig, og meðan hann var að því, varð honum litið aftur út um gluggann. Sá hann þá, hvar maður gekk út um útidyr íbúðarinnar á annarri hæð Tómasarhaga 25 og síðan rólega niður tröppurnar og út í fólksbifreið, sem var fyrir utan húsið. Maðurinn setti bifreiðina í gang og ók henni hægt vestur götuna. Hann þekkti manninn ekki. Maðurinn var blóðugur á kinnbeini, berhöfðaður og frakkalaus, og virtist hann halda á einhverju í hendinni, og hélt Ólafur Friðrik, að það væru bíllyklar. Hann fylgdist með manninum allan tímann, frá því hann kom út úr húsinu og þar til hann steig upp í bifreiðina, og sá hann manninn ekki fleygja neinum hlut frá sér. Hann sá konu Sveinbjörns Þórhallssonar bregða fyrir á tröppum Tómasarhaga 25, og fór hún frá útidyrum sínum að útidyrum íbúðarinnar á annarri hæð. Hann minnis, að það hafi verið, eftir að maðurinn fór burt frá húsinu. Nokkru eftir að þessir atburðir gerðust, sá hann lögreglumann halda á byssu á tröppum Tómasarhaga 25, en fyrr sá hann ekki byssu.

D. Vitnið Helgi Kristjánsson, Skólavörðustíg 3 A hér í borg, var næturvörður í afgreiðslu Flugfélags Íslands h/f á Reykjavíkurlflugvelli í þetta skipti, og er framburður hans þessi:

Líklega um kl. 0450 um nóttina sá hann, hvar stórri fólksbifreið var ekið að afgreiðslubyggingunni. Einn maður var í bifreiðinni, og steig hann út úr henni. Helgi þekkti manninn, og var það ákærði í máli þessu. Helgi opnaði dyr, og spurði ákærði hann þá að því, hvort hann mætti ekki koma inn og reykja einn vindil. Helgi kvað hann mega gera það. Ákærði var berhöfðaður og frakkalaus, blóðugur á öðrum vanganum og einnig á höndunum og föt hans sjúskuð. Hann virtist vera undir áhrifum áfengis, en rólegur. Helgi spurði hann að því, hvers vegna hann væri svona útlítandi og hvort hann hefði lent í áflogum. Hann svaraði þá, að það væri nú alvarlega en það, og mundi Helgi komast að því fljótlega. Því næst sagði hann: „Sennilega er ég búinn að myrða mann“. Enn fremur sagði hann eitthvað á þá leið, að hann hefði lengi verið búinn að hugsa um, hvort hann ætti ekki að gera það. Hann sagðist hata einn mann og bætti við: „Þegar ég hata, þá meina ég það“. Hann nefndi nafn Jóhanns Gíslasonar í þessu tali sínu, og skildist Helga, að það væri maðurinn, sem hann hataði. Ákærði bað síðan um að fá að hringja. Síðan fór hann að síma í herbergi inn af afgreiðslusalnum og hringdi í eitthvert númer, en virtist ekkert svar fá. Hann lagði þá símann á og gekk

fram í afgreiðslusalinn, og hélt Helgi, að hann ætlaði að fara brott. Sagði hann þá við ákærða, að hann skyldi ekki fara á bifreiðinni í þessu ásigkomulagi. Ákærði nam þá staðar og fékk honum lykla bifreiðarinnar og bað hann um að koma þeim heim til konu hans. Ákærði tók síðan upp lítinn vasahníf og hafði orð á því, að bezt væri að ljúka þessu hérna. Hann opnaði hnífinn og otaði blaðinu að maganum á sér. Helgi sagði honum þá, að hann þyrfti ekki að gera þetta hér inni, og bað hann um að fara út. Gekk hann þá inn í ganginn austan megin við afgreiðslusalinn. Fór Helgi þá strax í síma og hringdi á lögreglustöðina og bað lögregluna um að koma á vettvang vegna manns, sem væri að fara sér að voða eða vegna manns, sem væri óður, en hann man ekki, hvort hann nefndi nafn ákærða. Ákærði mun hafa heyrt símtalið, því að þegar það var búið, kom hann aftur inn í afgreiðslusalinn og sagði: „Er ekki allt í lagi?“ Helgi spurði þá: „Hvað?“ og ákærði svaraði: „Varstu ekki að hringja í lögregluna?“ Helgi játaði því. Ákærði fór svo aftur að ota hnífnum að sér og sagði: „Heldur þú, að ég fari að láta taka mig til fanga hér?“ Helgi fór þá út úr afgreiðslubyggingunni og veifaði til flugvirkja, sem voru að vinna í verkstæði í stóru flugskýli skammt fyrir norðaustan afgreiðslubygginguna. Flugvirkjar og lögreglumenn komu nú á vettvang, en þegar þeir ásamt Helga komu inn í afgreiðslusalinn, var ákærði horfinn. Var þegar hafin leit að honum, og rétt á eftir kom lögreglumaður með hann inn í afgreiðslusalinn. Stóð hnífur ákærða þá í skyrtu hans að framan, en ekkert blóð sást. Helgi tók hnífinn, lokaði honum og afhenti einum lögreglumanni hann. Lögreglumennirnir fóru síðan með ákærða á brott. Nokkru síðar komu lögreglumenn aftur að afgreiðslubyggingunni til að athuga og sækja bifreið ákærða. Afhenti Helgi þá einum lögreglumanni lykla bifreiðarinnar, og var henni skömmu síðar ekið á brott.

Vitnið Indriði Aðalsteinn Jóhannsson lögreglumaður, sem fann ákærða í geymslunni inn af afgreiðslusalnum, kveður, að hann hafi hrópað: „Drepið mig, drepið mig“, en engan mótþróa sýnt. Vitni þessu og hinum lögreglumönnum þremur, Gylfa Jónssyni, Þorkeli Gísla Guðbrandssyni og Þorkeli Páli Pálssyni, sem handtóku ákærða, ber saman um, að hann hafi verið blóðugur á vinstri vanga, berhöfðaður og frakkalaus. Þorkell Gísli kveður, að hann hafi verið undir áhrifum áfengis og sagt í afgreiðslusalnum: „Þetta er búið fyrir mér, ég er að deyja“, eða áþekk orð. Gylfi kveður, að hann hafi virzt vera undir áhrifum áfengis,

en rólegur. Þorkell Páll segir, að hann hafi ekki verið áberandi ölvaður og virzt vera rólegur, en eitthvað annars hugar eða utan við sig, og hann minnir, að þegar verið var að setja ákærða í handjárn, hafi hann sagt: „Það er óþarfi að handjárna mig“. Indriði Aðalsteinn ber, að ákærði hafi verið rauður í andliti og í geðshræringu, en ekki verið með áberandi áfengisáhrifum. Starfsmaður Flugfélagsins hafi afhent honum lokaðan vasahníf og sagt, að ákærði hefði stungið honum í sig.

Flugvirkjarnir Jón Ólafsson, Birkimel 8 B, Baldur Bragason, Háaleitisbraut 115, Hálfván Hermannsson, Ljósheimum 20, allir hér í borg, og Edvard Ásmundsson, Álfaskeiði 86, Hafnarfirði, voru á þessum tíma að vinna í verkstæði í áðurnefndu flugskýli, en Kristján Björn Samúelsson afgreiðslumaður, Ljósheimum 9 hér í borg, var að vinna í varahlutalager við hliðina á verkstæðinu. Hafa þeir allir borið vitni í málinu. Um eða laust fyrir kl. 0500 um nóttina sáu þeir, hvar bifreið var ekið að afgreiðslubyggingunni og stöðvuð þar. Maður steig út úr bifreiðinni og fór inn í bygginguna. Þeir höfðu orð á því, hver þarna væri á ferð, og sagði vitnið Edvard þá, að honum sýndist þetta vera ákærði í máli þessu. Fáeinum mínútum síðar kom Helgi vaktmaður út og veifaði til þeirra. Héldu þeir þá rակleitt að afgreiðslubyggingunni og þangað inn, en Baldur kom lítið eitt á eftir hinum fjórum. Jón, Baldur og Kristján Björn sáu svo, að lögreglumaður tók mann út úr geymslu fyrir innan afgreiðslusalinn, en Hálfván og Edvard sáu manninn ekki fyrr en í salnum. Maðurinn var ákærði, og könnuðust þeir allir við hann. Þeim ber öllum saman um, að ákærði hafi verið blóðugur á öðrum vanga og eitthvað undir áhrifum áfengis, en mjög rólegur. Jón, Baldur og Kristján Björn bera, að hnífur hafi hangið í fötum hans framan á honum og muni vaktmaðurinn hafa tekið hnífinn. Jón kveður, að ákærði hafi sagt, þegar verið var að taka hann út úr kompunni: „Látið mig vera, lofið mér að deyja í friði“, og sagt þetta nokkrum sinnum. Baldur kveðst hafa heyrt ákærða segja: „Þetta er allt í lagi“, og endurtekið það nokkrum sinnum og síðan sagt annað hvort orðin: „Leyfið mér að deyja í friði“, eða: „Ég ætla ekki að drepa mig“. Hálfván minnst þess, að hann sagði: „Það er allt í lagi“, og einnig orðin: „Verið þið rólegir“. Einnig heyrðist honum ákærði segja: „Leyfið mér að vera í friði“. Kristján Björn heyrði, að ákærði sagði eitthvað, en heyrði ekki, hvað það var, en Edvard heyrði hann ekki mæla orð af munni.

Ákærða hafa verið gerðir kunnir framburðir framangreindra

vitna um atvik og atburði á Tómasarhaga 25 og í afgreiðslubyggingu Flugfélagsins aðfaranótt 9. maí f. á. Í tilefni af framburði Vilborgar Guðrúnar Kristjánsdóttur kveðst hann ekki minnst þess að hafa sagt við hana: „Ég hefi lengi ætlað mér að launa ykkur þetta“, eða önnur slík orð. Þá minnst hann þess heldur ekki að hafa nótt eina eftir áramótin 1967—1968 hringt tvisvar heim til Jóhanns Gíslasonar og bætir við orðrétt: „Ég truflaði þau aldrei neitt“. Í tilefni af framburði Goldu Helenar Þórhalls-son um, að Jóhann hafi komið hlaupandi niður á neðri hæð hússins og fleygt byssu út um brotna rúðu í útidyráhurðinni, kveðst hann ekkert geta borið um það mál. Þá kveðst ákærði í tilefni af framburði Helga Kristjánssonar ekki muna eftir því, að hann (ákærði) afhenti honum lyklana að bifreið sinni, og veit hann ekkert, hvað varð um þá. Ákærði kveðst ekkert frekar geta borið um, hvað gerðist á Tómasarhaga 25 og í afgreiðslu Flugfélagsins en hann hefur þegar frá skýrt.

II. kafli.

Vitnin Njörður Snæhólm, varðstjóri í rannsóknarlögreglunni, og Sævar Þorbjörn Jóhannsson, starfsmaður í tæknideild rannsóknarlögreglunnar, eru sammála um, að klukkan hafi verið 0445 umrædda nótt, þegar hringt var heim til þeirra frá lögreglustöðinni og þeim tilkynnt um atburðinn á Tómasarhaga 25. Sævar Þorbjörn fór rակleitt á vettvang, en Njörður Snæhólm fór á slysavarðstofuna og þaðan á lögreglustöðina, áður en hann kom á vettvang.

Sævar Þorbjörn kveðst hafa komið að Tómasarhaga 25 um kl. 0505 og hitt þar fyrir utan lögreglumennina Björn Jónsson og Indriða Aðalstein Jóhannsson, en Björn telur sennilegt, að klukkan hafi þá verið um 0530. Sævar Þorbjörn tók í vörzlur sínar skammbyssu, sem Björn hélt á, en tók áður ljósmyndir af henni á þeim stað á götunni, þar sem Björn sagði, að hún hefði legið. Vitnið Sævar Þorbjörn sá, að rúða í útidyráhurð íbúðarinnar á annarri hæð Tómasarhaga 25 var brotin, og var mikið af glerbrotum á gólfinu fyrir innan hurðina, en hann athugaði ekki sérstaklega, hvort glerbrot voru einnig á stéttinni fyrir utan dyrnar. Hann fór upp í íbúðina á annarri hæð hússins, og segir síðan í skýrslu hans orðrétt: „Á gólfi eldhússins var mikið blóð, einnig var nokkuð blóð á skúffum eldhúsborðsins. Á gólfinu lá dökkbrúnn hattur, inni í honum var nafnspjald, er á var pretað nafnið: Gunnar V. Frederiksen, ásamt stöðuheiti (á ensku),

heimilisfangi og símanúmeri. Einnig var merki úr gulum pappír, sennilega vörumerki hattframleiðandans, en á það hafði verið skrifað með bláu bíróbleki G. V. Frederiksen. Á svitaleðri hattskinsins voru festar þrjár litlar, kringlóttar plötur, „emeleraðar“ með bláu, en á hverri plötu var bókstafur. Var þeim raðað þannig, að þeir mynduðu G.V.F., eða upphafsstafi Gunnars V. Frederiksen. Úr eldhúsi er innangengt í skála. Á skálagólfi næst stofudyrum var stór blóðfleckur“. Fyrir dómi kveðst Sævar Þorbjörn ekki hafa athugað, hvað stóð á nafnspjaldinu, fyrr en hatturinn var kominn í tæknideild rannsóknarlögreglunnar. Eftir að hann hafði lokið töku ljósmynda á Tómasarhaga 25, fór hann að afgreiðslubyggingu Flugfélagsins á Reykjavíkurlflugvelli til að athuga bifreiðina R 2456, sem þar var. Hann kveður, að blóðblettur hafi verið neðarlega nálægt miðju baki framsætis og blóð einnig á stýrinu svo og lítill blóðblettur fyrir ofan hurðarhún á utanverðri vinstri framhurð bifreiðarinnar. Lögreglumennirnir Þorlákur Runólfsson og Þorkell Páll Pálsson voru viðstaddir þessa athugun, og hafa þeir staðfest, að blóð hafi verið bæði utan á vinstri framhurð og í framsæti bifreiðarinnar. Hinn síðarnefndi ók bifreiðinni síðan á lögreglustöðina, en vaktmaðurinn hafði afhent honum bifreiðarlyklana.

Njörður Snæhólm segir í skýrslu sinni um rannsókn á vettvangi að Tómasarhaga 25 meðal annars svo:

„Gluggi í útihurð hússins, að efri hæð, að stærð um 30×70 cm, var brotinn inn. Blóðblettir voru fyrir utan dyrnar. Blóðdropar upp stigann, á vegg og hægri karmi hurðar að eldhúsi, sem er strax til hægri, þegar komið er upp stigann. Talsvert mikið blóð á eldhúsgólfinu og slettur upp á eldhúsborð og glugga á norðurhlið. Á eldhúsgólfinu innarlega til hægri lá karlmanshattur, dökkur, og blóð á honum. Í svitabandið er smellt þremur stöfum „GVF“ og undir svitabandið stungið nafnspjaldi, sem á er prentað „Gunnar V. Frederiksen Captein Karfavogi 18, Reykjavík Iceland Tel. 34661“. Sá hluti spjaldsins, sem er undir bandinu, er svitastorkinn. Undir bandinu er annar miði, festur, og á hann er vélritað „Quality Standard Cam. Colour 1446 Shape 369 R Ribbon 18 Self. Lining Green“, og skrifað með bleki „G. V. Frederiksen Karfavogi 18 sími 34661“.

Í holinu inn af eldhúsinu eru blóðblettir á teppinu, þar sem látni féll, fyrir framan stofudyrnar, sem er í S.A. horni, en ekki var hægt að sjá, að þangað hefði verið farið inn. Vinstra megin við stofudyrnar er stór skápur, og á honum næst stofudyrnum

var talsvert steinryk. Rétt þar fyrir ofan, á veggnum, var gat, einn sentimetri á dýpt. Við grófum gatið út, og þá kom í ljós, að í holunni var blýkúla, cal. 22, klesst . . .“.

Fyrir dómi hefur Njörður Snæhólm skýrt frá því, að lítið hafi verið af glerbrotum fyrir utan útidyrhúð annarrar hæðar og megnið af þeim verið fyrir innan dyrnar. Þá hafi hatturinn á eldhúsgólfinu verið á hvolfi. Enn fremur kveður hann, að holan í veggnum í skálanum hafi verið 150 centimetra frá gólfi og 94 centimetra frá vinstra karmi stofudyra, séð úr forstofu eða eldhúsi. Hann segir, að þeir Edvard Örn Olsen lögreglumaður hafi grafið í holuna og hafi lítið út eins og kúlan, sem þar fannst, hafi komið nokkurn veginn beint inn í vegginn í átt frá eldhúsi, en ekki frá forstofu.

Sævar Þorbjörn fór með fyrrgreinda skammbyssu í tæknideild rannsóknarlögreglunnar, og þar rannsökuðu þeir Njörður Snæhólm hana. Reyndist hún vera: „Revolver cal. 22 9 skota HI-Standard Hamden Conn. USA No. 904066“. Voru í henni fimm skot ónotuð og fjögur tóm skothylki.

Að kvöldi 9. maí f. á. afhenti maður úr fjölskyldu ákærða Leifi Jónssyni rannsóknarlögreglumanni fjórar byssur, sem höfðu verið geymdar á heimili þeirra að Karfavogi 18. Þær voru þessar: 1) riffill, Hornet, cal. 22, Anschütz mod. 1432, nr. 390896, en í hann vantaði lás mek., 2) riffill Husqvarna, cal. 22, nr. 20590, með sjónauka, 3) revolver Colt., cal. 455, nr. 110778 (gömul herbyssa), svo og 4) haglabysa, cal. 12, Bayard tvíhleypa, nr. 42373.

Hinn 14. maí f. á. leituðu rannsóknarlögreglumennirnir Njörður Snæhólm og Leifur Jónsson að skotfærum á heimili ákærða, og fundu þeir ásamt eiginkonu hans í hillu í lokuðum skáp í horni stofunnar eftirtalin skot: 1) 504 skot, cal. 22, sem virtust vera gömul, og voru þar á meðal fjórir 50 skota pakkar óopnaðir, 2) 1 st. Hornet skot, cal. 22, 3) 1 st. riffilskot, cal. 303, 4) 100 stykki haglaskot, cal. 12, sem virtust vera frekar gömul, svo og 5) kassi með startbyssukúlum, $4\frac{1}{2}$ m/m. Varning þennan tóku rannsóknarlögreglumennirnir í vörzlur sínar. Um kvöldið daginn eftir tilkynnti eiginkona ákærða rannsóknarlögreglunni, að hún hefði þá fyrr um daginn fundið 4 pakka af Hornet riffilskotum í íbúð þeirra hjóna og væru þrír þeirra límdir aftur. Sendi hún pakkana til rannsóknarlögreglunnar, og voru þar 6) 200 st. Hornet skot, cal. 22.

Að fyrirlagi rannsóknardómara málsins hefur Njörður Snæhólm kannað nánar skot þau, cal. 22, sem fundust heima hjá ákærða,

og skotin 5 og skothylkin 4, sem voru í skammbyssunni, sem fannst fyrir framan Tómasarhaga 25. Segir í skýrslu hans um þessa athugun meðal annars svo:

„Skotin, sem voru í þessum revolver, eru „rim fire“, merkt „H“ á botni, af tegundinni Long. Kúlan er úr blýi, ófóðruð og með einni smurningsrauf og einni tangarrauf. Skothylkin eru einnig merkt „H“ á botni, og eru „rim fire“.

Heima hjá Gunnari fundust 504 skot, cal. 22, sem hægt er að nota í þennan revolver, en 205 þeirra eru sömu tegundar og þau, sem voru í þessum revolver. Þessi skot eru algeng hér og hafa fengizt í öllum skotfæraverzlunum og ganga einnig í riffil, sem Gunnar átti. Pakkarnir, sem skotin eru í, eru merktir „Winchester Lead Staynless 22 long, lead lubricated, rim fire, Western Cartridge Company U.S.A.“.

Afgangurinn af skotunum cal. 22, sem voru heima hjá Gunnari, eða 299 st., eru „rim fire“ „short“ með „R“ á botni. Það eru fjórir óopnaðir pakkar, einn opnaður, fullur, 16 laus. Á pökkunum stendur „Cal. 22 Kurz Rhein- Westf. Sprengstoff A.G. Nürnberg“. Þessi skot er einnig hægt að nota í umræddan revolver og riffilinn, sem var hjá Gunnari, og þau hafa fengizt í öllum skotfæraverzlunum hér í borginni, enda algeng tegund.

Þar sem þetta eru hvorttveggja algengar tegundir, verður að ætla, að þær hafi einnig fengizt og fáist í flestum eða öllum skotfæraverzlunum landsins.

Það er rétt að geta þess, að til að kaupa skotfæri hér á viðkomandi að sýna innkaupaheimild, þó eftir því sé ekki alltaf farið. Þessi viðskipti eru ekki skráð í verzlunum og því ekki hægt að finna, hvort ákveðinn maður hefur keypt skotfæri, eins og t. d. cal. 22 skot“.

Skýrslu þessa hefur Njörður staðfest fyrir dómi og skýrt þar frá því, að þar greind 205 skot, sem eru sömu tegundar og voru í skammbyssunni, hafi verið í frekar snjáðum pökkum, sem bendi til þess, að þau séu ekki nýlega keypt, og sé ekkert því til fyrirstöðu, að þau hafi verið keypt þó nokkrum árum síðar.

Þess var getið í I. kafla hér að framan, að í sakadóminum 9. og 10. maí f. á. bar ákærði, að hann hefði tekið greinda byssu á heimili Jóns Guðjónssonar rafvirkjameistara þá fyrir rúmu einu ári. Ákærði kveður, að þeir hafi verið að skemmta sér og hafi Jón boðið honum heim til sín. Jón hafi sýnt honum byssu, og kveðst ákærði hafa haft hana á brott með sér og heim til sín, án þess að Jón tæki eftir því. Ákærði kveðst ekki hafa tekið

byssuna í neinum sérstökum tilgangi, heldur aðeins af rælni, eins og hann kemst að orði. Nokkrum mánuðum síðar hafi Jón spurt hann að því, hvort hann hefði tekið byssuna frá honum. Ákærði kveðst hafa neitað því og hafi Jón þá ekki talað meira um málið.

Vitnið Jón Guðjónsson rafvirkjameistari, Starmýri 4 hér í borg, hefur skýrt frá því, að á árunum 1957—1959 hafi hann lánað amerískum hermanni, sem kom heim til hans, að því er hann minnir kr. 500.00 og hafi hermaðurinn boðið honum að halda skammbyssu, 9 skota, cal. 22, Hi-Standard, sem hann var með, þar til lánið yrði endurgreitt eftir nokkra daga. Jón kveðst hafa tekið við byssunni og hafi ekkert skot verið í henni. Hermaðurinn hafi aldrei endurgreitt honum lánið eða komið aftur til hans. Kveðst Jón því hafa haldið byssunni og geymt hana á heimili sínu. Hann hafi nokkrum sinnum farið með byssuna upp í æfingasvæði Skotfélags Reykjavíkur og skotið þar í mark af henni og sett þá í hana riffilskot, cal. 22. Hann man seinast eftir því, að byssan var í fórum hans í nóvember 1966, og var hún þá í skrifborðs-skúffu í einkaherbergi hans í Starmýri 4. Samkvæmt vegabréfi hans dvaldi hann vestur í Ameríku frá 4. til 22. marz 1967, og kveður hann, að um eða máske meira en hálfum mánuði eftir að hann kom aftur hingað til lands, hafi hann saknað byssunnar. Fór hann þá að hugsa um, hvaða fólk hefði haft aðstöðu til að taka byssuna. Hann minntist þess, að eftir kvöldfund í Lionsklúbbi hér í borginni eftir miðjan janúar 1967 höfðu fjórir menn komið heim til hans, og var ákærði einn þeirra. Þeir voru allir undir áhrifum áfengis. Hann mundi ekki, hvort hann sýndi þeim byssuna eða aðrar byssur. Hann talaði við tvo af fyrrgreindum mönnum, en þeir sögðust ekki hafa tekið byssuna og tóku enn fremur ábyrgð á því, að sá þriðji hefði ekki tekið hana. Hringdi hann þá til fjórða mannsins, ákærða, og sagði eiginkona hans honum þá, að hann væri farinn vestur um haf vegna hinnar nýju þotu Flugfélagsins. Jón kveður, að samkvæmt stimpli á kassakvittun í bókhaldi hans hafi ákærði greitt honum andvirði viftu og kostnað við uppsetningu hennar 5. júlí 1967. Við þetta tækifæri hafi hann spurt ákærða um, hvort verið gæti, að hann hefði tekið byssuna, og hafi hann þá neitað því. Jón minnst þess ekki, að ákærði hafi komið heim til hans í annað skipti en áður greinir síðan í nóvember 1966.

Ákærði hefur ekkert sérstakt haft að athuga við framangreindan framburð Jóns Guðjónssonar. Kveður ákærði, að hann hafi sýnt honum byssuna í umrætt skipti inni í skrifstofu sinni, á meðan

hinir gestirnir þrír hafi verið í stofu, og hafi ákærði svo tekið byssuna, án þess að Jón sæi til. Hann geymdi hana síðan í læstri skúffu í skrifstofuherbergi heima hjá sér. Riffilskot þau, sem hann hlóð byssuna með, kveðst hann hafa átt síðan fyrir seinni heimsstyrjöld eða í byrjun hennar. Hann hefur ekkert haft að athuga við framangreinda skýrslu Njarðar Snæhólms um athugun á skotum á heimili hans og skotum þeim og skothylkjum, sem voru í byssu þeirri, sem fannst fyrir utan Tómasarhaga 25.

Ákærða hefur verið sýnd greind byssa svo og hattur sá og vasahnífur, sem fyrr um getur. Honum sýnist þetta vera byssa sú, sem hann tók hjá Jóni Guðjónssyni. Þá kveður hann, að hatturinn sé hans og hafi hann verið með hann á höfðinu, þegar hann fór vestur á Tómasarhaga 25. Hann kveðst ekkert geta borið um, hvenær hann hefur misst hattinn eða hvað varð af honum, og hann man ekkert sérstaklega eftir því, að hann færi inn í eldhús íbúðarinnar á annari hæð í húsinu. Þá heldur ákærði alveg örugglega, að hnífurinn sé hans, en hann man ekki til þess, að hann tæki hnífinn upp og opnaði hann umrædda nótt. Jóni Guðjónssyni hefur verið sýnd fyrrgreind byssa, og kveðst hann ekki fá annað séð en að þetta sé byssan, sem Ameríkumaðurinn lét hann fá og um ræðir í framburði hans.

Krufning fór fram á líki Jóhanns heitins Gíslasonar, og framkvæmdi prófessor dr. med. Ólafur Bjarnason verkið. Ályktun læknisins er svohljóðandi:

„Við krufninguna fundust þrjár blýkúlur í líkinu, og hefir eitt skotið valdið bana. Á hægri kinn fannst innskotsop, og lá frá því skotgangur niður og aftur á við í gegnum kinnina, og hefir kúlan brotitzt út í gegnum húðina nokkru neðan við h. eyra og lent síðan niður í h. öxl, brotið beinið utanvert og hrokkið af því út undir húð (sbr. myndir).

Annað innskotsop fannst efst á bakinu, á mótum háls og baks, aðeins h. megin við miðlínu. Frá þessu opi liggur skotgangur inn í brjóstholið, niður og fram á við og til hægri í gegnum toppinn á h. lunga, niður eftir efsta blaði og sneiðist gegnum yfirborð miðblaðs, utan og framan til. Gengur síðan út í brjóstvegginn í gegnum VI. rif, nálægt fremri holhandarlínu, en þar finnst kúla úti undir húð (sbr. myndir). Þriðja innskotsop finnst ofantil á baki vinstra megin. Frá því liggur skotgangur inn á við, niður á við og yfir til hægri inn í brjóstholið. Liggur gangurinn aðeins miðlægt við herðablaðið og inn á milli IV. og V. rifs, um 6 cm. frá hryggnum, og síðan í gegnum aftan og ofanverðan neðri lappa

v. lunga, gegnum ofanvert neðsta blað, en kúla finnst úti undir yfirborði fremst og ofantil í neðsta blaði h. lunga (sbr. myndir). Á leið sinni í gegnum h. lunga hefir kúlan tætt sundur megin-grein lungnaslagæðar, en af því hlotizt blæðing sú í brjósthol, sem hefir orðið manningum að bana“.

Samkvæmt vottorði Hlöðvers Fr. Bjarnasonar, læknis í Slysavarðstofu Reykjavíkur, var blóðsýni til alkóhólrannsóknar tekið úr ákærða kl. 0637 9. maí f. á., og samkvæmt vottorði rannsóknarstofu prófessors Jóns Steffensens fundust í því „reducerandi“ efni, sem samsvara 1.40% af alkóhóli.

Sama dag, kl. 1020, var Jón Sigurðsson borgarlæknir kvaddur til skoðunar á ákærða í hegningarhúsinu, og með honum var Bragi Ólafsson aðstoðarborgarlæknir. Segir í vottorði borgarlæknis á þessa leið:

„Gæzlufanginn var rauður og þrúttinn í andliti, og af honum lagði lítilsháttar vínlykt. Blóðstorka var í vinstra eyrnagangi og á ytra eyra, einnig nokkuð ofan á vinstri kinn og upp á vinstri augabrún. Ca. tveggjakrónu stórt bólgubýkkildi var á hákinn-beini framan við vinstra eyra. Á brjósti vinstra megin í brjóstvörtu hæð og ca. 4 cm. innan við brjóstvörtuna var um 1 cm. stórt stungusár, sem hefir gengið inn úr húð, bandvef og inn í vöðvalagið undir. Við hlustun var ekkert óeðlilegt, hvorki í lunga, brjósthimnu né gollurhúsi“.

Hinn 13. maí f. á. skoðaði Halldór Arinbjarnar læknir, Hvassaleiti 44 hér í borg, Vilborgu Guðrúnu Kristjánsdóttur, og segir í vottorði læknisins á þessa leið:

„Við skoðun í dag á frú Vilborgu sést á báðum upp-handleggjum, rétt fyrir ofan olnbogann, lófastór heamatoma (mar), sömuleiðis eru marblettir að svipaðri stærð aftan á miðjum hægri kálfa ofarlega. Yfir efri hluta bringubeins eru nokkur eymsli og léttur roði. Ekki er aðra áverka að sjá, en víða aumir blettir.“

Áverka þessa telur frú Vilborg sig hafa fengið í ryskingum við óboðinn gest aðfaranótt 9. maí 1968“.

III. kafli.

Þess var getið í I. kafla hér að framan, að ákærði kveðst hafa lagt hatur á Jóhann heitinn Gíslason, og í sakadómi 10. maí f. á. skýrði hann frá ástæðum til þess, en þær voru, að hann taldi, að Jóhann ætti sök á því, að hann missti starf sitt hjá Flugfélagi Íslands h/f á miðju ári 1967. Síðar samdi ákærði skriflega greinargerð, sem hann staðfesti í dóminum 15. ágúst f. á., og taldi, að

skoða bæri sem hluta og til fyllingar fyrri framburði sínum. Jafnframt hefur Flugfélagið látið dóminum í té ýmisleg gögn um atvik að brottför ákærða frá félaginu, og þar að auki hafa nokkur vitni mætt í dómi til að bera um það mál. Verður nú þessi hluti dómsrannsóknarinnar rakin rækilega, enda hefur af hálfu ákærða og verjanda hans verið lögð mikil áherzla á þennan þátt.

1. Ákærði skýrir svo frá:

Hann varð flugmaður hjá Flugfélaginu 1. apríl 1946 og flugstjóri á millilandaflugvélum þess frá 1952. Árið 1957 eignaðist félagið Vickers Viscount skrufuþotur, og varð hann annar í röð þeirra, sem öðluðust flugstjóraréttindi á þær, eða næstur á eftir yfirflugstjóranum, Jóhannesi R. Snorrasyni.

Í febrúar 1967 hafði félagið fest kaup á Boeing 727 þotu vestur í Bandaríkjunum, og var þá samið við seljendur um að sjá um þjálfun áhafna hennar. Var stjórn Flugfélagsins búin að ákveða, að þjálfaðar skyldu sex áhafnir. Ætlunin var að fjórar þeirra færu vestur til Seattle í byrjun marz og væru komnar aftur til Íslands í lok aprílmánaðar. Síðar áttu tvær áhafnir að fara vestur í byrjun maí og koma með flugvélina hingað til lands í júnílok. Í fyrri hópnum áttu að vera fjórir flugstjórar, þeir Anton G. Axelsson, Þorsteinn E. Jónsson, Aðalbjörn Kristbjarnarson og Skúli Magnússon. Hins vegar áttu tveir efstu menn á starfsaldurslista flugstjóra, þeir Jóhannes R. Snorrason og ákærði, að fara með seinni hópnum og þar með fljúga þotunni heim til Íslands „og brjóta blað í sögu íslenskra flugmála“, eins og ákærði kemst að orði. Þetta var búið að tilkynna honum í febrúarmánuði, „og var ég ánægður með heiðurinn, sem sýna átti með þessu“, segir ákærði. Honum til mikillar undrunar fékk Jóhannes þó að fara með fyrri hópnum, og einnig bættist í þann hóp sjöundi elzti flugstjóri félagsins, Björn Guðmundsson, en þó aðeins til bóklega námsins. Ákærði kveður, að hér hafi verið um „baktjaldamakk“ að ræða og hafi Jóhann Gíslason, sem var deildarstjóri flugrekstrardeildar félagsins, komið „þessu í kring“, en hann hafi haft „með að gera undirbúning að þessum málum í samráði við forstjóra og stjórn félagsins“. Varð úr vegna þessara breytinga, að Þorsteinn E. Jónsson fór ásamt ákærða í stað Jóhannesar til Seattle auk tveggja aðstoðarflugmanna og tveggja flugvélstjóra. Héldu þeir af landi brott 4. maí til Kaupmannahafnar og fóru þaðan daginn eftir til Seattle. Hinn 8. sama mánaðar byrjuðu þeir hið bóklega nám, og 2. júní höfðu þeir lokið því með ágætum vitnisburðum. Því næst hófst undirbúningur undir þjálfunarflug,

sem hafði dregizt, og átti það að hefjast 13. júní. Þjálfunarflug flugstjóra var 20 klukkustundir. Upphaflega hafði verið ráðgert, að þotan kæmi til Íslands 28. júní, en hún var fyrir tilbúin til afhendingar en áætlað hafði verið, og var því ákveðið, að hún skyldi koma hingað til lands 24. júní. Fengu þeir Þorsteinn E. Jónsson og ákærði vitneskju um þetta um 10. júní og sáu þá, að samkvæmt tímatöflu þjálfunar mundu þeir aðeins vera búnir að vera 18 klukkustundir í þjálfunarflugi 25. júní. Töluðu þeir við Jóhannes R. Snorrason og Jóhann Gíslason, sem komnir voru vestur til Seattle, og báðu þá um að flýta þjálfunarflugi þeirra, þannig að þeir hefðu lokið því fyrir brottför þotunnar og gætu farið með henni til Íslands. Kveður ákærði, að hægur vandi hefði verið að gera það, ef vilji hefði verið fyrir hendi. Jóhannes hafði talið, að það væri ekki sitt verk að skipta sér af því máli, heldur Jóhanns. Hafi þeir þá talað við Jóhann um, að þjálfun þeirra væri flýtt, en hann ekki sinnt því. Miðvikudaginn 21. júní komu þeir saman til fundar þeir Jóhann, Jóhannes og William E. Yingling kennsluflugstjóri ásamt þeim Þorsteini og ákærða, og var þeim Þorsteini þá tilkynnt, að þotan ætti að leggja af stað til Íslands föstudaginn 23. júní. Þeir Þorsteinn og ákærði sáu þá, að útilokað var, að þjálfunarflugi þeirra yrði lokið fyrir brottför þotunnar, og komust að raun um, að óskum þeirra hafði ekki verið sinnt. Vantaði hvorn þeirra þrjú flug eða 6 klukkustundir á fulla þjálfun. Á þessum fundi var þeim afhent ný þjálfunarskrá, og samkvæmt henni átti þjálfun þeirra að vera lokið þriðjudaginn 27. júní. Þetta særði ákærða verulega, og þeim mun meira en ella, að skýrt hafði verið frá því opinberlega hér á landi, að hann kæmi ásamt Jóhannesi R. Snorrasyni með þotunni til landsins. Var það ekki leiðrétt og skýrt frá því, að ákærði kæmi ekki með þotunni vegna óviðráðanlegra ástæðna. „Framkoma öll og tillitsleysi var með endemum gagnvart mér í öllu þessu máli“, segir ákærði og „sjálfsvirðingu minni var misboðið“.

Ákærði og Þorsteinn vildu ekki sætta sig við þetta, og að kvöldi 23. júní fóru þeir út á flugvöllinn, þar sem þotan var ferðbúin, ákveðnir í að fara með henni heim til Íslands. Þrösuðu þeir eitt-hvað við þá Jóhannes og Jóhann um að fara með. Jóhannes neitaði í fyrstu, en Jóhann virtist þar ráða meiru um en sjálfur flugstjórinn, og varð það til þess, að þeir fóru með sem farþegar. Engar tafir urðu á brottför vélarinnar vegna ákærða og Þorsteins, og trufluðu þeir engan og sýndu fullkomna kurteisni. Þeir álitu, að ekkert væri auðveldara en að ljúka þeim fáu þjálfunar-

stundum, sem voru eftir, hér á landi. Flugvélin kom svo til Reykjavíkur 24. júní. Aðspurður um, hvort hann hafi verið undir áhrifum áfengis á leiðinni, segir ákærði, að hann hafi verið allsgáður, þegar vélin lenti í Reykjavík.

Ákærði kveður, að næsta þriðjudag, 27. júní, hafi þeir Þorsteinn E. Jónsson fengið viðtal við Örn O. Johnson, forstjóra Flugfélagsins, í skrifstofu hans. Hafi Örn sagt, að mál þeirra væri í athugun og mundi það verða stjórn félagsins, sem afstöðu tæki til þess. Ákærði og Þorsteinn hafi þá borið fram þá spurningu, hvort þeir gætu ekki lokið þjálfunarflugi sínu í Keflavík undir leiðsögn hinna amerísku sérfræðinga, sem komið höfðu með þotunni til landsins, en þeir áttu að vera um tíma hér á landi til kennslu og þjálfunar. Örn hafi talið vera annmarka á því, þar eð flugvélin væri ekki í sérstakri tryggingu til þeirra hluta. Þorsteinn og ákærði hafi þá boðizt til að greiða sjálfir aukaíðgjald, ef þess þyrfti með, þar sem mestur hluti þjálfunarinnar hafði farið fram, en Örn hafi tekið því fálega.

Ákærði segir, að strax eftir að hann kom til landsins, hafi hann heyrt utan að sér, að Jóhann Gíslason hefði lagt til við stjórn Flugfélagsins, að bæði honum og Þorsteini yrði víkið úr starfi. Ákærði kveðst ekki geta nafngreint neinn einstakan, sem hafi sagt honum þetta, en minnir þó við nánari umhugsun, að Þorsteinn hafi sagt honum það.

2. Samkvæmt upplýsingum Flugfélagsins var fundur haldinn í stjórn þess mánudaginn 26. júní þetta ár. Forstjórinn skýrði frá því, að ákærði og Þorsteinn E. Jónsson hefðu ekki lokið námi vestra og komið heim í heimildarleysi og því brotið gegn fyrir-mælum félagsins. Jafnframt væri unnið að skýrslugerð um málið. Samþykkt var að fresta umræðum, þar til sú skýrsla lægi fyrir.

Miðvikudaginn 28. júní var annar stjórnarfundur haldinn. Las forstjórinn þá skýrslur frá Jóhannesi R. Snorrasyni, Jóhanni Gíslasyni og M. E. Yingling, allar dagsettar þann dag í Reykjavík, varðandi þá tvo flugstjóra, sem luku ekki námi í Seattle. Þessar skýrslur hafa verið lagðar fram í málinu, og hefur Jóhannes staðfest sína skýrslu fyrir dómi. Þykir rétt að taka meginefni skýrslna þessara orðrétt í dóminn, til þess að ekkert falli undan í forsendum, sem upplýsingar gæti gefið um sögulegan aðdraganda sakarefnis.

Jóhannes R. Snorrason kveður, að þegar hann kom til Seattle 9. júní 1967, hafi honum verið afhent skrá yfir áætlað þjálfunarflug fjögurra flugmanna félagsins og hafi hann verið skráður þar

sem „instructor pilot“ ásamt W. E. Yingling flugstjóra, sem hafði séð um þjálfun annarra flugmanna. Ákærði og Þorsteinn E. Jónsson áttu að fljúga með þeim. Síðan segir í skýrslu Jóhannesar oðrétt:

„Fyrsta flugið var farið þriðjudaginn 13. júní, en síðan gerði skráin ráð fyrir 8 flugum, eða þar til sunnudaginn 25. júní. Þar sem áveðið var að flugvél Flugfélags Íslands færi frá Seattle þann 23. júní, var fyrir séð, að þjálfun þessara tveggja flugstjóra myndi ekki lokið fyrir brottför hennar. Var þá þegar gerð athugun á því, hvort hægt myndi að ljúka þjálfun á Íslandi, og haft samband við forstjóra Flugfélags Íslands varðandi það. Þegar svar barst um það, að það væri ekki hægt og þjálfun yrði að ljúka í Seattle, hafði ég samband við W. E. Yingling flugstjóra um, hvort hægt yrði að flýta þjálfuninni, þannig að henni yrði lokið fyrir 23. júní. Hann taldi, að þetta væri ógjörlegt, þar sem tími væri ekki fyrir hendi, og ekki æskilegt, að flugæfingar færu framúr því, sem áætlunin gerði ráð fyrir, og engan veginn rétt, að flugmenn færu í meir en eitt flug á dag“.

„Samkvæmt viðtali við W. E. Yingling og forstjóra Flugfélags Íslands um framhaldsþjálfun Þorsteins Jónssonar og Gunnars Frederiksen lá það ljóst fyrir, að þeirra þjálfun yrði ekki lokið, fyrr en flugvél Flugfélags Íslands væri farin frá Seattle, og þjálfunaráætlun Boeing yrði látin standa óbreytt. Okkur var tjáð, að þjálfunin gengi að óskum og gert væri ráð fyrir, að flugmennirnir færu í flugprófið þriðjudaginn 27. júní. Þetta tilkynntum við Þorsteini Jónssyni og Gunnari Frederiksen, en þeir töldu þessa lausn óviðunandi og vildu, að þjálfuninni yrði flýtt, þ. e. flogið tvisvar á dag, og prófið tekið, áður en Boeing flugkennarinn gerði ráð fyrir því. Samkvæmt viðtali við W. E. Yingling var þetta ekki talið gjörlegt og heldur ekki æskilegt. Þá fóru Þorsteinn Jónsson og Gunnar Frederiksen fram á það við mig, að ég bæði Jóhann Gíslason að hringja í forstjóra Flugfélags Íslands og biðja hann að fresta heimkomu flugvélarinnar, hvað hann gerði, en fékk eðlilega þau svör, að slíkt væri ekki hægt vegna undirbúnings hér heima.

Þegar ég tilkynnti flugmönnum þessi tíðindi, urðu þeir ókvæða við og töldu það myndi vandalaust að breyta heimkomutíma flugvélarinnar um einn sólarhring. Ég benti þeim jafnframt á, að sú seinkun myndi ekki duga, þar eð skv. ákvörðun Boeing ættu þeir að fara í flugprófið þriðjudaginn 27. júní. Töldu þeir einnig, að unnt væri að fljúga með þá tvisvar á dag til þess að

ljúka fluginu, þrátt fyrir það að slíkt væri ekki talið æskilegt af þjálfunarflugmönnum.

Við brottför frá Seattle föstudagskvöldið 23. júní komu Þorsteinn Jónsson og Gunnar Frederiksen til flugvallarins áberandi ölvaðir, og settu farangur sinn um borð í flugvélina. Þeir tilkynntu útlendingaeftirlitsmanni, sem þar var staddur, að þeir væru farþegar með flugvélinni til Íslands, og fengu honum miða þá, er þeim þar að afhenda við brottför frá Bandaríkjunum. Ég náði tali af flugstjórnum og tjáði þeim, að þeirra þjálfun væri ekki lokið og þeir ættu ekki að fara með þessari flugvél heim. Þeir sögðu báðir, að þeir ætluðu með flugvélinni heim, hvað sem ég segði. Ég sagði þeim þá, að ég væri flugstjóri á þessari flugvél til Íslands og ég neitaði að flytja þá í því ásigkomulagi, sem þeir væru í, enda væri ekki æskilegt að láta sjá flugstjóra félagsins drukkna, þar sem fjöldi manns væri að kveðja vini og vanda-menn, og velgjörðamenn okkar frá Boeing væru þar með ásamt konum sínum að kveðja okkur.

Bæði Þorsteinn og Gunnar sögðust myndu fara strax og færi gæfist með SAS til Kaupmannahafnar, ef þeir yrðu stöðvaðir í að fara með flugvél Flugfélags Íslands. Þegar svona var komið, gerði ég margar ítrekaðar tilraunir til þess að tala um fyrir þeim og benti á afleiðingar, sem óhjákvæmilega hlytu að fylgja í kjölfar svo vanhugsaðra fyrirætlana, en allt kom fyrir ekki.

Rétt fyrir brottför spurðu Þorsteinn og Gunnar mig, hvort ég ætlaði að banna þeim að fljúga með vélinni heim, og ég kvað ákveðið svo vera, en tók fram, að þar sem Jóhann Gíslason væri staddur á flugvellinum, myndi ég endurskoða afstöðu mína, ef hann gæfi sitt samþykki.

Aðspurður aftók Jóhann að samþykkja heimferð þeirra félaga með flugvélinni.

Áður en við varð ráðið, gengu Þorsteinn Jónsson og Gunnar Frederiksen um borð í flugvélina og tóku sér sæti saman. Ég gekk til þeirra og krafðist þess, að þeir gengju úr flugvélinni. Þorsteinn varð fyrir svörum og kvaðst ekki mundu fara nema með valdi. Þegar svona var komið og allir farþegar settir í flugvélina, var ekki nema um tvennt að velja, að flytja þá heim til Íslands eða láta lögregluna á flugvellinum skerast í leikinn. Við Jóhann ræddum málið og vorum sammála um, að farþegar, starfslið flugvallarins og allt það fólk, sem hafði verið vitni að því, sem á undan var gengið, yrði látið horfa upp á frekari vandræði Flugfélagi Íslands, landi og þjóð til niðurlægingar“.

Jóhannes R. Snorrason hefur staðfest skýrslu þessa fyrir dómi, og kveður hann, að hún sé samin að beiðni forstjóra Flugfélagsins eða þáverandi deildarstjóra flugrekstrardeildar félagsins.

Hann kveður, að gerð skrár um þjálfunarflug vestur í Seattle hafi algerlega verið í höndum Boeing verksmiðjanna og hafi hvorki hann né Jóhann Gíslason ráðið þar nokkru um.

Hann kveður, að áður en hann fór vestur til Seattle, hafi verið ákveðið, að hann og ákærði ættu að fljúga þotunni til Íslands.

Rétt þykir að taka skýrslu Jóhanns heitins Gíslasonar orðrétt í dóminn, og hljóðar hún svo:

„27. júlí 1966 auglýsti Flugfélagið eftir umsóknum um stöður flugmanna á B-727 flugvél félagsins (fylgiskjal I).

9. ágúst 1966 sækir Gunnar Frederiksen um stöðu flugstjóra (fylgiskjal II), og 15. ágúst 1966 sækir Þorsteinn Jónsson um flugstjórastöðu á B-727 (fylgiskjal III). Umsókn Þorsteins barst ekki fyrr en 15. ágúst, vegna þess að hann var við störf á Grænlandi, en í slíkum tilfellum er umsóknarfresturinn framlengdur, þangað til viðkomandi flugliði kemur til Reykjavíkur.

11. janúar 1967 er þeim Gunnari Frederiksen og Þorsteini Jónsyni tilkynnt, að þeir muni hljóta flugstjórastöður á B-727 flugvél Flugfélagsins að flugstjóraréttindum fengnum (fylgiskjöl IV og V). Einnig hvenær líkur væru fyrir, að námskeið þeirra yrði í Seattle.

4. apríl 1967 tilkynna Boeing-verksmiðjurnar, að þær stefni að afhendingu flugvélar Flugfélagsins mánudaginn 26. júní 1967.

28. apríl afgreiðir undirritaður ferðareikning (dagpeninga og ferðaáætlun) fyrir Gunnar Frederiksen og Þorstein Jónsson til gjaldkera Flugfélagsins. Er þar gert ráð fyrir, að þjálfun þeirra ljúki sunnudaginn 25. júní og þeir komi heim mánudaginn 26. júní með flugvél Flugfélagsins.

19. maí 1967 tilkynna Boeing-verksmiðjurnar, að þær stefni að afhendingu flugvélarinnar 22. júní 1967. Þegar þessi tilkynning barst, var þjálfun þeirra Gunnars Frederiksen og Þorsteins Jónssonar komin vel á veg samkvæmt fastákveðinni dagskrá Boeing.

Með tilliti til afhendingar 22. júní ákveður Flugfélagið að stefna að brottför frá Seattle 23. júní og komið yrði til Reykjavíkur laugardaginn 24. júní kl. 14.00, sem síðan var breytt með skeyti forstjóra F. Í. 19. júní kl. 16.00.

Þegar undirritaður kom til Seattle 16. júní, tjáðu þeir Jóhannes R. Snorrason, Þorsteinn Jónsson og Gunnar Frederiksen mér, að

miklar líkur væru á, að þeir lykju ekki flugþjálfun fyrir en eftir 23. júní, og óskuðu eftir, að ég sendi skeyti til forstjóra Flugfélagsins um möguleika á að ljúka flugþjálfuninni á Íslandi fyrir þá Gunnar Frederiksen og Þorstein Jónsson og einnig flugvélstjórana Sigurð Guðmundsson og Einar Sigurvinsson. Undirritaður útskýrði fyrir flugstjórunum, að hér væri um mikla erfiðleika að ræða, þar sem mér væri kunnugt um, að vélin væri ekki tryggð fyrir „frumþjálfun“ flugmanna eða flugvélstjóra, en eigi að síður mundi ég koma þessari beiðni á framfæri. Með skeyti 19. júní og í símtali við forstjóra F. Í. 20. júní kom ég síðan þessari ósk á framfæri.

21. júní kom endanleg synjun frá Flugfélaginu, eftir að forstjóri Flugfélagsins hafði rætt við forstjóra Trygging h.f.

Eftir synjunina átti undirritaður ásamt J. R. Snorrasoni og Capt. Yingling fund með þeim Þorsteini og Gunnari, þar sem ég skýrði þeim frá því, að lokapjálfun þeirra gæti ekki farið fram á Íslandi vegna ýmissa erfiðleika í sambandi við tryggingu flugvélarinnar. Á þessum fundi kom fram, að Capt. Yingling var mótfallinn að framkvæma hluta af þjálfuninni í Seattle og hluta hennar á Íslandi, hann taldi, að tvímælaust væri hagkvæmast fyrir alla aðila að ljúka henni í Seattle, eins og ráð hafði verið gert fyrir í upphafi.

Einnig tjáði ég þeim Þorsteini og Gunnari að Flugfélagið hefði ákveðið móttökudagskrá, þegar flugvélin kæmi til Reykjavíkur og að boðskort hefðu verið send til boðsgesta.

22. júní kom Jóhannes með þá beiðni frá þeim Þorsteini og Gunnari, að ég hefði samband við forstjóra Flugfélagsins og færi fram á fyrir þeirra hönd, að brottför flugvélarinnar og móttökuathöfninni í Reykjavík yrði frestað, þangað til þeir hefðu lokið sinni þjálfun, sem þeir töldu nú, að yrði sunnudaginn 25. júní.

Þrátt fyrir hversu fráleit þessi beiðni var, kom ég henni á framfæri við forstjóra Flugfélagsins, sem tjáði mér, að slíkt væri ekki mögulegt. Þessi málalok voru tilkynnt þeim Þorsteini og Gunnari.

Föstudaginn 23. júní tilkynnti Þorsteinn Jónsson undirrituðum í síma, að þeir Gunnar ætluðu heim án þess að hafa lokið flugþjálfuninni, þar sem Flugfélagið hefði ekki séð sér fært að koma til móts við óskir þeirra um frestun á brottför flugvélarinnar frá Seattle og frestun á móttökuathöfninni í Reykjavík.

Jóhannes R. Snorrason gerði síðan ítrekaðar tilraunir til þess

að fá flugstjórana til að breyta ákvörðun sinni, en árangurslaust“.

Skýrsla Williams E. Yinglings er á ensku, en í þýðingu Hilmar Foss, löggilts skjalabýðanda, á þeirri tungu hljóðar svo:

„Hr. J. Gíslason, Snorrason flugstjóri, ég og tveir flugstjórar Flugfélagsins hittumst í Seattle 21. júní, og rætt var um þá staðreynd, að flugstjórarirnir tveir mundu ekki ljúka þjálfun sinni fyrir afhendingardag flugvélarinnar. Flugáætlun Boeing var fastákveðin, og var ekki hægt að breyta henni með því einnig var verið að þjálf World Airways.

Stefna Boeing er aðeins eitt flug á dag fyrir hvern nemanda. Álitid er að 2 klst. rækileg þjálfun endist mun betur en 4 klst. Tafirnar í þjálfun þýddu 6 daga hámark í viðbót og 4 flug, þannig að reynsluflugi yrði lokið 27. júní. Samningurinn og stefna Boeing gera ráð fyrir að flugþjálfun verði lokið í Seattle. Gerði ég flugstjórunum tveimur grein fyrir þessari staðreynd, og það gerðu hr. Gíslason og Snorrason flugstjóri einnig.

Hvor flugstjóranna flaug með mér í 4 klst. á miðvikudag og fimmtudag, 2 klst, hvorn daginn, og var framför þeirra alveg viðunandi.

Snorrasyni flugstjóra var veitt 1 + 40 snemma, meðan á flugþjálfun þeirra stóð, og hafði það engin áhrif á þjálfunaráætlun flugstjóranna tveggja“.

3. Sama dag, 28. júní, ritaði forstjóri Flugfélagsins f. h. þess ákærða og Þorsteini E. Jónssyni tvö bréf, svohljóðandi:

„Með tilvísun til þess, að þér lukuð ekki fyrirhugaðri þjálfun til öflunar réttinda til stjórnar Boeing 727 flugvél félagsins, og komuð jafnframt hingað heim með flugvélinni þrátt fyrir þann flugstjóra flugvélarinnar, óskar Flugfélagið eftir greinargerð frá yður um ástæður þessar. Þess er óskað, að greinargerð yðar hafi borizt forstjóra Flugfélagsins eigi síðar en kl. 14.00 föstudaginn 30. júní n.k.“.

Föstudaginn 30. júní var fundur haldinn í stjórn félagsins, og skýrði forstjórinn frá nefndum tveimur bréfum. Fram voru lögð á fundinum svarbréf frá báðum flugstjórunum. Þykir rétt að taka bæði bréfin upp orðrétt.

Bréf ákærða hljóðar svo:

„Hefi mótttekið bréf yðar, dags. 28. júní, varðandi komu mína til Íslands, áður en lauk fyrirhugaðri þjálfun til stjórnar Boeing þotu félagsins.

Upphaflega var áætlað, að flugvélín kæmi til landsins þann 28.

júní, en því var svo flýtt, þannig að hún mundi geta verið komin 24. dag mánaðarins.

Æfingarflugin áttu að byrja mánudaginn 13. júní og ljúka sunnudaginn 25. júní. Bentum við Þorsteinn E. Jónsson á það strax, að þessu mætti breyta í tæka tíð, ef við ættum að geta náð þessari áætlun. Aðstoðarflugmennirnir fengu aftur á móti út-hlutað hagkvæmari tíma, þannig að þeir luku flugi 20. júní.

Búið var að tilkynna mér og einnig alþjóð í dagblöðum, að ég ætti m. a. að fljúga heim ásamt Jóhannesi R. Snorrasyni. (Betur hefði verið, að það hefði ekki verið gert). Nú sá ég fram á, að þetta gæti ekki staðizt, og særði það stolt mitt djúpt. Þarna var ég orðinn sár og leiður og barðist við tilfinningar mínar. Sömu-leiðis hafði það töluverð áhrif á mig, að sonur minn varð nærri fyrir banaslysi hér heima um sama leyti. Vinur hans lá í valnum við hliðina á honum.

Þannig leið tíminn í óvissu, og fannst okkur Þorsteini endilega, að það hefði mátt reyna að gera eitthvað í gagnkvæma átt fyrir okkur. Jafnvel ljúka æfingarfluginu hér heima, þar sem með vélinni eru tveir flugkennarar frá Boeing verksmiðjunum.

Þegar svo kom að því, að þotan átti að fara heim, vorum við í uppnámi og óskuðum eftir því að komast heim.

Eins og yður er kunnugt um, hefi ég starfað hjá Flugfélagi Íslands í liðlega 21 ár, og ekki man ég eftir því að hafa lent í neinum árekstrum við forráðamenn Flugfélagsins eða farþega þess öll þessi ár. Fremur hefi ég fundið það, að vera vel liðinn af hálfu farþeganna og starfsfólki yfirleitt. Það hefur aldrei staðið á mér eina mínútu í starfi, og veikindadaga mætti telja á fingrum sér gegnum öll árin.

Ég hefi ætíð hugsað um hag Flugfélagsins og reynt að vera hagsýnn í starfi, og er mér óhætt að fullyrða, að í því liggja stórar fjárfúlgur. Þegar illa hefur árað hjá Flugfélaginu, hefi ég reynt að kaupa hlutabréf félagsins eftir efnum og ástæðum. Með stofnun Starfsmenn h.f. er ég meðal þeirra, sem hafa lagt fram hvað stærstan skerf. Með þessu hefi ég sýnt hug minn og vona, að þér og stjórn Flugfélagsins taki tillit til aðstæðna.

Hvað náminu viðkemur, hafið þér allar upplýsingar frá Boeing, og má ég segja, að þar er ekkert uppá að klaga.

Ef ég hefi gert mjög rangt að yðar áliti, óska ég eftir sættum og friði og vonast til að geta verið góður og trúr starfsmaður Flugfélagsins, meðan kraftar mínir leyfa“.

Bréf Þorsteins E. Jónssonar, dags. 30. júní, er svohljóðandi:

„Með tilvísun til bréfs yðar, dagsett 28. þ. m., vil ég viðurkenna, að ég telji heimkomu mína frá Seattle með TF-FIE mikla fljót-færni.

Þetta var afleiðing af hugaræsingi og reiði, sem mér finnst réttlát vegna þess, meðal annars, að ekki var tekið neitt tillit til óska okkar flugstjóranna um, að breytingar yrðu gerðar á flugstundaskránni, þannig að við gætum allir lokið flugnáminu í tæka tíð fyrir heimför TF-FIE.

Við nánari íhugun, en því miður of seint, sá ég að þetta réttlætti ekki framferði mitt.

Mér er það fyllilega ljóst, að þetta hefur bakað félaginu bæði óþægindi og kostnað, og hef ég fullan hug á að bæta þetta eftir beztu getu“.

Í fundargerð þessa stjórnarfundar er síðan bókað orðrétt: „Miklar umræður urðu um málið. Borin var fram tillaga af formanni um, að nefndum flugstjórum væri gefið tækifæri til að segja lausri stöðu sinni hjá félaginu nú þegar“. Tillagan var samþykkt.

Ákærði kveðst hafa farið eftir hádegi næsta dag, 29. júní, til Arnar O. Johnsons með svarbréf sitt, og um þetta mót þeirra segir ákærði orðrétt:

„Vildi ég leita sátta í máli mínu og hefði það eflaust tekizt, ef frekari rannsókn hefði farið fram þá og mér gefinn sanngjarn tími til úrlausnar. Ég bauðst einnig til þess að greiða þann kostnað, sem það hafði í för með sér að fara aftur til Seattle, ef ekki væri um annað að ræða til að ljúka þjálfuninni. Það virtist bera lítinn árangur fyrir mig að tala við Örn um einhverja lausn, hann sagði aftur, að stjórnin tæki málið fyrir. En ég hafði grun um, að Örn sjálfur væri búinn að taka sína eigin afstöðu og ætlaði sér að halda við hana og þar hafi ráðið miklu um bréf, sem Jóhann hafði skrifað stjórn félagsins og forstjóra. Hve rætið þetta bréf var í garð okkar Þorsteins, get ég ekki sagt um, vegna þess að ég fékk aldrei að lesa það, en vissi hins vegar, að það var nógu slæmt til þess að ráða úrslitum í meðferð þessa máls. Hvort Örn hefur persónulega eitthvað viljað fyrir mig gjöra til úrlausnar, get ég ekki sagt um, en málin snúist jafnvel gegn mér vegna hins aðilans í málinu. Stjórn Flugfélags Íslands h.f. hafði aldrei samband eða viðtal við mig persónulega né gjörði tilraun til þess, meðan á þessu stóð“.

Laugardaginn 1. júlí kl. 1130 boðaði Örn O. Johnson ákærða og Þorsteinn E. Jónsson til viðtals í skrifstofu félagsins. Þeir

mættu þar báðir, en auk Arnar var mættur af félagsins hálfu Einar B. Guðmundsson hæstaréttarlögmaður. Samkvæmt minnisblaði Einars, dags. 4. sama mánaðar, sem Örn, Þorsteinn og ákærði hafa staðfest fyrir dómi, gerðist þetta á fundinum:

„Örn O. Johnson skýrði flugstjórunum báðum frá því, að hann og stjórn Flugfélagsins hefðu fjallað um mál þeirra. Væri stjórnin og hann sammála um, að brot þeirra flugstjóranna beggja væru svo alvarlegs eðlis, að ekki þætti fært að hafa þá lengur í þjónustu Flugfélagsins. Í því efni vakti Örn Ó. Johnson athygli á þrem atriðum:

1) Hinu alvarlega agabroti flugstjóranna, þar sem þeir hefðu virt að vettugi fyrimæli Flugfélagsins, um að þeir skyldu ljúka þjálfun á þotu Flugfélagsins í Seattle undir stjórn Boeingfélagsins. Þessari þjálfun höfðu þeir ekki lokið, en komið heim án þess að hafa náð réttindum til að stjórna þotu. Enn fremur á hinu alvarlega agabroti flugstjóranna að fara heim með þotunni í banni flugstjórans, Jóhannesar Snorrasonar.

2) Hinu mikla fjárhagslega tjóni, auk annars vanda, sem þetta framferði hefði bakað Flugfélagi Íslands.

3) Álitshnekki, sem af þessu hefði hlotizt.

Örn Ó. Johnson tók hins vegar fram, að hann og stjórn Flugfélagsins hefðu ákveðið með skírskotun til hins langa starfstíma Gunnars Frederiksen og Þorsteins Jónssonar að gefa þeim kost á að segja starfi sínu upp. Óskaði hann eftir, að skrifleg uppsögn þeirra bærist Flugfélaginu þriðjudaginn 4. júlí síðdegis.

Hvorugur flugstjóranna hreyfði andmælum gegn þessu, og varð ekki annað skilið en að þeir myndu senda skriflega uppsögn, svo sem talað var um.

Þessi fundur var mjög stuttur, en áður en honum lauk, þökk-uðu flugstjórnarnir báðir Erni Ó. Johnson samstarf undangenginna ára“.

Ákærði kveður, að á fundinum hafi Örn skýrt honum og Þorsteini frá því, að þeir hefðu gerzt sekir um agabrot í starfi og gefið þeim kost á að segja upp störfum hjá félaginu innan þriggja daga. Ákærði bætir við orðrétt: „Var þetta stytzt, einfaldasti og afdrifaríkasti fundur, sem ég hefi upplifað. Ekki átti ég von á þessari meðferð, sem var eins og reiðarslag, enda fátt mælt, en ég sagði við Örn, um leið og ég kvaddi hann: „Þetta er ömurlegt hlutskipti“.“

Ákærði kveðst hafa átt bágð með að sætta sig við þessa meðferð og kveður, að áminning hefði verið nægileg. Næsta dag, 2.

júlí, hafi hann því hringt til Arnar í þeirri von, að mál hans yrði tekið til meðferðar að nýju, og farið fram á að fá frí frá störfum einhvern óákveðinn tíma eftir samkomulagi, „þannig að tími gæfist til að átta sig á hlutunum“. Þessi tilraun hafi engan árangur borið.

Ákærði kveður, að það hafi verið á móti vilja hans að skrifa uppsagnarbréf, en honum hafi verið gefinn mjög takmarkaður tími til umhugsunar. Úr varð, að 4. júlí sendi hann forstjóra Flugfélagsins svohljóðandi bréf:

„Undirritaður G. V. Frederiksen segi hér með upp starfi hjá Flugfélagi Íslands h.f. frá og með deginum í dag vegna þess mis- skilnings og leiðinda, sem skapast hafa vegna komu minnar með flugvélinni TF-ISE frá Seattle laugardaginn 24. júní.

Ef eitthvað skyldi koma til leiðréttingar á þessu leiðindamáli, er ég reiðubúinn til viðræðna“.

Sama dag sendi Þorsteinn E. Jónsson Flugfélaginu uppsögn á starfi sínu frá og með þeim degi að telja.

Næsta dag, 5. júlí, tilkynnti Flugfélagið ákærða og Þorsteini bréflega, að félagið hefði samþykkt uppsagnir þeirra.

4. Þorsteinn Elton Jónsson flugstjóri, Sporðagrunni 9 hér í borg, hefur borið vitni í málinu. Hann segir, að á umræddum tíma hafi hann verið fjórði elzti flugmaður Flugfélagsins og á eftir þeim Jóhannesi R. Snorrasyni, ákærða og Antoni Axelssyni. Flugmenn þeir, sem læra skyldu á þotuna fyrir vestan haf, hafi farið þangað í tveimur hópum og hafi hann farið í þeim seinni með ákærða. Ætlað hafi verið, að þeir hefðu lokið námi og þjálfun fyrir vestan, áður en þotan færi þaðan hingað til lands, og að þeir Jóhannes og ákærði flygu henni hingað, en hann (Þorsteinn) og aðrir úr seinni hópnum yrðu farþegar í þeirri ferð hingað. Þotan hafi svo verið tilbúin til brottfarar a. m. k. tveimur dögum fyrr en gert hafði verið ráð fyrir og hafi því orðið ljóst, að hann og ákærði mundu þá ekki vera búnir að ljúka þjálfun sinni, eins og hún hafði verið áætluð. Þeir hafi talað við þá Jóhannes R. Snorrason og Jóhann Gíslason fyrir vestan í því skyni að reyna að fá þjálfuninni flýtt eða brottför þotunnar seinkað, þannig að þeir hefðu lokið við fullan þjálfunartíma fyrir brottför hennar og að þeir gætu farið með henni heim. Þetta hafi ekki borið árangur. Gert hafi verið ráð fyrir, að þeir færu í þjálfunarflug bæði mánudaginn 26. júní og þriðjudaginn 27. júní, en þá væri því lokið. Með þessu hafði þjálfunarflugi þeirra seinkað um tvo til þrjá daga og hafi þeir engar skýringar fengið á því,

en þeim sagt, að úr því að þeir gætu ekki komið heim með þotunni, gerði ekki til, þótt þeir lykju þjálfunarfluginu einum degi síðar.

Hann segir, að þeir ákærði hafi verið í þjálfunarflugi að morgni föstudagsins 23. júní, þegar þotan átti að leggja af stað til Íslands, og síðan segir í framburði hans á þessa leið orðrétt:

„Skömmu eftir hádegi komu þeir inn á hótelið, sem ákærði bjó á, en vitnið bjó á öðru hóteli. Vitnið kveðst hafa ætlað sér að leika golf þennan eftirmiðdag, en ákærði vildi, að þeir neyttu áfengis, og var það úr, að þeir gerðu það. Vitnið fór ekki til golfleiks, heldur sátu þeir við neyzlu áfengis fram eftir degi. Ákærði hafði orð á því við vitnið, að þeir skyldu fara saman með þotunni til Íslands, en þeir vissu þá, að hún átti að fara af stað þá um kvöldið. Vitnið kveðst hafa tekið þessu eins og gamni. Þeir skildu svo, og hélt vitnið á hótél sitt og lagði sig. Ákærði kom svo síðar um daginn á hótél vitnisins og ítrekaði það, að þeir skyldu fara með þotunni til Íslands, og var hann með allan sinn farangur í leigubifreið fyrir utan hótelið. Sá vitnið þá, að ákærða var full alvara með að fara með þotunni. Reyndi vitnið að fá hann af þessari fyrirætlan, en hann sagði þá, að vitnið hefði samþykkt það áður í samtali þeirra á hóteli hans, að þeir færu báðir með þotunni. Kveðst vitnið hafa samsinnt ákærða um, að þeir færu saman með þotunni þá fyrr um daginn, en kveðst hafa gert það í gamni með þeirri hugsun, að honum væri ekki alvara. Eftir að þeir höfðu ræðzt við um málið, og vitnið sá, að ákærða var full alvara og að hann bar upp á vitnið samþykki um, að þeir skyldu báðir fara saman með þotunni, vildi hann ekki þregðast fyrri orðum sínum, heldur tók saman farangur sinn og fór með hann út í leigubifreiðina, sem ákærði hafði á leigu. Þeir höfðu neytt áfengis á hóteli því, er vitnið bjó á, og þegar þeir komu út á flugvöllinn, voru þeir báðir mikið undir áhrifum áfengis. Þeir Jóhannes Snorrason, Jóhann Gíslason svo og Sigurður Jónsson, forstöðumaður Loftferðaeftirlitsins, sem einnig var staddur þarna og fór heim með þotunni, reyndu að koma í veg fyrir, að ákærði og vitnið færu með þotunni, en þeir skeyttu því ekki, heldur stigu inn í vélina og settust þar í farþegasæti. Vitnið segir, að það og ákærði hafi neytt áfengis á leiðinni frá Seattle til Montreal, þar sem millilent var á leiðinni frá Seattle til Reykjavíkur“.

Þorsteinn kveður, að eftir að komið var til Reykjavíkur, hafi nokkur bréfaskipti farið fram milli Flugfélagsins og hans, og varð úr, að hann og ákærði sögðu lausu starfi sínu hjá því. Hefur

Þorsteinn staðfest að hafa mótttekið fyrrgreind bréf félagsins, dags. 28. júní og 4. júlí 1967, og að hafa sent því fyrrgreind bréf, dags. 30. júní og 4. júlí sama ár, sem getið er í 3. lið í þessum kafla. Þá hefur hann ekkert haft að athuga við áðurgreinda frásögn Einars B. Guðmundssonar hæstaréttarlögmans um fundinn 1. júlí það ár.

Þorsteinn kveðst eftir þetta hafa verið flugstjóri hjá Landhelgisgæzlu Íslands í ígripum frá seinni hluta sumars 1967 og fram á vor 1968, en síðan verið flugstjóri hjá hollenzku flugfélagi.

Í tilefni af þeim orðum Jóhanns Gíslasonar í skýrslu sinni til Flugfélagsins, að 23. júní hafi Þorsteinn E. Jónsson tilkynnt honum í síma, að hann og ákærði ætluðu heim með þotunni, kveðst Þorsteinn ekki muna eftir því, að hann hringdi til Jóhanns þennan dag, og tekur fram, að í hótélherbergi hans hafi ekki verið sími, heldur aðeins úti á gangi, en sími hafi verið í hótélherbergi ákærða.

Í tilefni af þeim framburði ákærða, að hann minni, að Þorsteinn hafi sagt honum, að Jóhann Gíslason hefði lagt til við stjórn Flugfélagsins, að bæði honum og Þorsteini yrði vikið úr starfi, segir Þorsteinn, að þetta hljóti að vera misminni hjá ákærða og hafi hann aldrei heyrt þetta.

Örn Ó. Johnson, forstjóri Flugfélags Íslands h/f, hefur borið vitni í málinu. Hann kveður, að Jóhann Gíslason hafi sem deildarstjóri flugrekstrardeildar félagsins haft yfirumsjón með störfum flugáhafna og tekið þátt í mótun reglna, sem þær starfa eftir, svo og verið leiðandi við ráðningu flugáhafna og mat á kunnáttu þeirra.

Það hafi verið ákveðið í upphafi, að Jóhannes R. Snorrason yrði „check pilot“ á þotunni, þ. e. hefði yfirumsjón með þjálfun flugmanna hér á landi, og hafi það verið með ólíkindum, að ráðgert hafi verið, að hann yrði í seinni eða seinasta hópnum, er færi vestur um haf til þjálfunar, en það hafi verið fyrst og fremst starf Jóhanns Gíslasonar að skipa flugmönnum í þjálfunarhópa.

Hann kveðst ekkert geta upplýst um einstök atriði þjálfunar flugmanna vestur í Seattle, því að bæði hafi þeir Jóhannes og Jóhann verið fyrir vestan svo og öll skipulagning og umsjón verið í höndum starfsmanna Boeing verksmiðjanna.

Hann kveður, að upphaflega hafi verið gert ráð fyrir því, að þeir Jóhannes og ákærði flygu þotunni frá Seattle til Íslands, en hann minnst þess ekki, að hann tilkynnti ákærða það, þó að svo kunní að hafa verið. Hann ætlar, að blaðafrásagnir um þetta efni

séu frekar byggðar á samtölum blaðamanna við blaðafulltrúa félagsins heldur en á fréttatilkynningum frá því.

Hann kveður, að fyrrgreindar skýrslur þeirra Jóhannesar R. Snorrasonar, Jóhanns Gíslasonar og Williams E. Yingling séu samdar að beiðni Flugfélagsins og sé skýrsla Jóhanns hin eina til félagsins um þar greint mál.

Hann kveður, að rétt sé frásögn Jóhanns um, að hann hafi komið beiðni þeirra Þorsteins og ákærða um, að brottför flugvél-arinnar og móttökuathöfninni í Reykjavík yrði frestað, þangað til þeir hefðu lokið þjálfun sinni, sem þeir töldu, að yrði sunnudaginn 25. júní, á framfæri við hann (forstjóra Flugfélagsins), en hann hafi tjáð Jóhanni, að slíkt væri ekki mögulegt. Hann minnir, að félaginu hafi borizt telexskeyti frá Jóhanni um þetta efni og að því hafi verið svarað símleiðis. Skeyti eða skeytaafrit um þetta efni hafi ekki fundizt hjá félaginu, en það sé ekki óeðli-legt, því að ekki séu geymd öll bréf eða símskeyti, sem til félags-ins berast.

Loks kveður Örn, að þota Flugfélagsins hafi ekki verið tryggð fyrir frumþjálfun flugmanna, þ. e. áður en þeir höfðu lokið flug-stjórnarprófi, og hefði þurft sérstaka tryggingu til þeirrar notkun-ar hennar. Ef þjálfun flugmanna hefði farið fram á þeirri vél, hefði þar að auki áætlunarflug hennar ekki getað hafizt fyrr en um mánaðamót júlí og ágúst, en þá hefði sumaráætlun félagsins verið mjög skert.

Eftir að ákærða höfðu verið gerðir kunnir framangreindir fram-burðir þeirra Þorsteins E. Jónssonar og Jóhannesar R. Snorra-sonar um atvik að brottför hans og Þorsteins með þotunni, skýrði hann frá þeim atburðum þannig:

Hann segir, að þeir Þorsteinn hafi verið í þjálfunarflugi að morgni 22. júní, en ekki 23. júní, og er það í samræmi við æfinga-skrá þeirra. Eftir hádegi síðarnefnda daginn hafi ákærði gengið frá hóteli sínu út á annað hótél, þar sem tveir vélamenn íslenzkir bjuggu, í því skyni að skrafa við þá, en þeir voru þá í þjálfunar-flugi. Hafi hann þá gengið yfir á hótelið, þar sem Þorsteinn bjó, og hitt hann þar. Þorsteinn hafði þá neytt áfengis. Ákærði kveðst hafa dvalizt í herbergi Þorsteins í töluverðan tíma. Áfengi hafi verið þar og hafi þeir neytt þess báðir, en ákærði þó aðeins lítil-lega og ekkert sem talandi var um. Þorsteinn hafi ekki haft orð á því, að hann hefði ætlað sér að leika golf þennan eftirmiðdag. Það hafi svo komið af sjálfu sér í samtali þeirra, að þeir fóru að ræða um, að þota Flugfélagsins ætti að fara til Íslands þá um

kvöldið, og hafi orðið úr, að þeir ákváðu að fara saman með henni heim. Annar þeirra hafi ekki átt hinum fremur uppástunguna að þessu eða að þeir tóku þessa ákvörðun. Tveir aðstoðarflugmenn íslenzkir hafi ætlað að koma til þeirra um kl. 1700 þennan dag og flytja aukafarangur þeirra út á flugvöll, svo að hann kæmist með þotunni til Íslands, en þeir hafi ekki komið. Ákærði kveðst þá hafa farið á hótél sitt, tekið saman farangur sinn og farið í leigubifreið á hótél Þorsteins með farangurinn, bæði aukafarangurinn og annan farangur sinn. Þorsteinn hafi tekið saman sinn farangur allan og síðan hafi þeir haldið út á flugvöllinn, þar sem þotan var ferðbúin. Ákærði neitar því að hafa verið undir áhrifum áfengis, þegar þeir félagar komu þangað. Þeir hafi hitt þá Jóhannes R. Snorrason og Jóhann Gíslason úti fyrir skammt frá þotunni og hafi hinir síðarnefndu andmælt því, að þeir færu með þotunni til Íslands. Það hafi þó orðið úr, að þeir fóru með henni. Ákærði kveðst ekki hafa neytt áfengis á leiðinni frá Seattle til Montreal.

Í tilefni af skýrslu Jóhanns Gíslasonar vísar ákærði að öllu leyti til fyrri framburðar síns. Hann kveðst ekki hafa vitað til þess, að Jóhann sendi símskeyti til forráðamanna Flugfélagsins hér eða ætti símtal við þá út af kvörtunum og tilmælum hans og Þorsteins, fyrr en Jóhann sagði honum fimmtudaginn 22. júní, að svo hefði verið. Þá kveðst ákærði ekki hafa orðið var við, að Þorsteinn hringdi til Jóhanns 23. júní, og hann hafi heldur ekki sjálfur hringt til hans.

Þá heldur ákærði fast við framburð sinn um, að Þorsteinn hafi sagt honum, að Jóhann hefði lagt til við stjórn Flugfélagsins, að honum og Þorsteini yrði vikið úr starfi, og hafi Þorsteinn haft fyrir sér orð ákveðins stjórnarmeðlims um það mál.

5. Ákærði kveður, að á meðan framangreindir atburðir gerðust, hafi verið búið að undirbúa og flýta, eins og mögulega var hægt, að senda Björn Guðmundsson til Seattle til þess að ljúka þar þjálfunarflugi á þotuna. „Var þá tilganginum náð“, segir ákærði. Þrátt fyrir þetta var hann engan veginn vonlaus um, að honum gæfist tækifæri til frekari viðræðna við stjórn Flugfélagsins, og hann gat ekki losnað við hugsunina um að fá sitt gamla starf aftur.

Hann kveðst síðan hafa átt tal við menn um möguleika og horfur á því, að hann yrði ráðinn aftur til félagsins, og einn þeirra hafi verið Böðvar Eggertsson skrifstofustjóri. Hann hafi sagt ákærða, að því er hann minnir fyrir áramótin 1967—1968,

að hann hefði talað við Pál Þorsteinsson aðalgjaldkera um málið og hefði Páll verið mjög bjartsýnn og gefið honum góðar vonir um, að ákærði yrði ráðinn aftur til félagsins. Ákærði kveðst síðan hafa kvöld eitt, máske í marz f. á., hitt Pál í Oddfellowhúsinu. Tal þeirra hafi borizt að greindu máli og hafi Páll þá sagt honum, að það þýddi víst ekkert að eiga við þetta. Ákærði hafi þá spurt hann að því, hvort nokkuð hefði verið gert í málinu, og ekki fengið skýr svör við því. Honum hafi mjög sárnað, að þarna var búið að eyða dýrmætum tíma til einskis, því að annars hefði verið búið að senda til félagsstjórnarinnar undirskriftarlista frá allstórum hópi viðskiptavina félagsins, þar sem farið var fram á við stjórn þess, að mál ákærða yrði tekið að nýju til ítarlegrar athugunar. Kveðst ákærði hafa verið orðinn „svekkur“ á öllu þessu mótlæti og sofið oft illa.

Í tilefni af þessum framburði ákærða hefur Páll Þorsteinsson borið, að hann þekki Böðvar Eggertsson, og telur hann víst, að þeir hafi talast við um brottför ákærða frá Flugfélaginu, en hann minnst ekki einstakra orðaskipta þeirra um það mál og tekur skýrt fram, að hann hafi ekkert að sýsla með áhafnir félagsins. Hann minnst þess ekki sérstaklega, að hann lofaði Böðvari því að kanna möguleika eða horfur á því, að ákærði kæmi aftur til félagsins, og hann kveðst ekki hafa gefið honum ástæðu til að hafa það eftir honum, að hann væri bjartsýnn eða að hann hefði góðar vonir um, að ákærði yrði ráðinn aftur til félagsins, ef Böðvar hefur þá sagt það. Hann minnst þess að hafa hitt ákærða í Oddfellowhúsinu einhvern tíma, eftir að hann var hættur hjá félaginu, en man ekki einstök orðaskipti þeirra í það skipti, og minnst hann þess ekki að hafa sagt við hann, að það þýddi víst ekkert að eiga við þetta, þ. e. að fá ákærða aftur til félagsins.

Vitnið Böðvar Ari Eggertsson skrifstofustjóri, Selvogsgrunni 13 hér í borg, kveður, að hann og ákærði hafi verið í sömu Oddfellowstúku, og þegar hann frétti, að ákærði hafði hætt starfi hjá Flugfélaginu, vildi hann kanna, hvort möguleiki væri á því, að ákærði fengi aftur starf hjá félaginu. Hann hafi fyrst talað um þetta við ákærða og síðan við Pál Þorsteinsson. Hann og Páll hafi orðið sammála um, að rétt væri að tala við Sigurð Jónsson, forstöðumann Loftferðaeftirlitsins. Böðvar Ari kveðst síðan hafa talað við Sigurð og beðið hann um að tala við Örn Ó. Johnson um mál ákærða og hlera, hverjir möguleikar væru á því, að hann yrði ráðinn aftur til félagsins. Nokkru síðar hafi þeir Sigurður hitzt aftur. Sagðist Sigurður þá vera búinn að tala við Örn, sem hefði

verið mjög vinsamlegur í sambandi við málið, en Örn hefði sagt honum, að hann hefði málið ekki á valdi sínu, heldur réði stjórn félagsins því, hvort ákærði yrði ráðinn aftur til þess. Böðvar Ari kveður, að eftir þetta samtali þeirra Sigurðar hafi honum verið ljóst, að endurráðning ákærða til félagsins væri erfitt mál viðfangs, og þegar hann frétti nokkru síðar, að ákærði væri farinn að reka atvinnufyrirtæki með öðrum manni, hafi hann haldið, að ákærði væri farinn að sætta sig við orðinn hlut.

Ákærði kveður, að þegar hann og Páll hafi svo hitzt aðfaranótt 9. maí f. á., hafi hann hlotið að leiða talið að því, að hann væri engan veginn ánægður með það, hvernig bóúð hafi verið að koma fram gagnvart honum, og hafi hann spurt Pál að því, hvað hann hefði eiginlega gert honum til stuðnings. Hafi ákærði þá fengið staðfestingu á því, að ekkert hafði verið gert, sem reyndar hafði þegar komið fram í öðru samtali þeirra um 5 vikum áður. Samtali þeirra nú hafi lokið með rifrildi.

Ákærði kveðst nú hafa skýrt frá því, hvers vegna hann bar hatur til Jóhanns Gíslasonar, „og jókst þetta hatur með mánuði hverjum“, segir hann.

Ákærði kveður, að þeir Jóhann hafi ekki talast við í síma eða hitzt, eftir að þeir komu með þotunni hingað til lands, og að hann hafi ekkert gert á hluta hans fyrr en margumrædda aðfaranótt 9. maí f. á. Einnig kveður hann enga óvild eða kala hafa verið á milli þeirra, áður en ákærði fór vestur til Bandaríkjanna til náms í þotuflugi.

IV. kafli.

Að undangengnum úrskurði var Þórði Möller, yfirlækni á Kleppsspítalanum hér í borg, falið með bréfi, dags. 20. júní f. á., að rannsaka geðheilbrigði og sakhæfi ákærða.

Með bréfi, dags. 12. ágúst f. á., sendi yfirlæknirinn dóminum skýrslu, dags. 8. sama mánaðar, um rannsókn sína. Niðurstaða yfirlæknisins er þessi:

„Gunnar Frederiksen er hvorki fáviti né geðveikur og varla geðvilltur, heldur ákaflega sjálfmiðaður maður og tillitslítill með alláberandi skapgerðargalla, sem þó verða lítt til ásteytingar við eðlilegar aðstæður vegna persónubyggingar, sem að ýmsu öðru leiti er allsterk.

Þó að dómgreindarsljóvgandi áhrif áfengis verði almennt ekki reiknuð til afsökunar óhæfuverka, skal hér bent á það, að miklar líkur benda til þess, að Gunnar hafi verið á valdi mjög ofsalegra

tilfinninga, er hann vann á Jóhanni Gíslasyni, þó ekki verði séð, að hér hafi beint verið um „skammhlaupsverk“ að ræða, unnið í æði. Sennilega hefði hann hins vegar varla látið koma til þessara framkvæmda nema við sljógvaða dómgreind, því svipaðar hugsanir höfðu hvarflað að honum áður, en hafði verið hrundið frá.

Gunnar Frederiksen hlýtur því að teljast sakhæfur“.

Með bréfi, dags. 9. september f. á., óskaði saksóknari ríkisins eftir umsögn Læknaráðs um álitserð Þórðar Möllers yfirlæknis og þeirri spurningu beint til ráðsins, hvort það fallist á niðurstöðu yfirlæknisins um geðheilbrigði og sakhæfi ákærða.

Með álitserð og úrskurði Læknaráðs, dags. 14. nóvember f. á., féllst ráðið á áðurgreinda niðurstöðu yfirlæknisins.

V. kafli.

Með framburðum ákærða og vitna svo og öðrum gögnum málsins, sem rakin hafa verið í fyrri köflum dómsins, er sannað, að ákærði svipti Jóhann heitinn Gíslason lífi af ásettu ráði, eins og greinir í ákæru. Varðar það atferli hans við 211. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940.

Kemur þá sérstaklega til athugunar, hversu styrkur og einbeittur vilji ákærða til verknadarins var.

Ekkert hefur komið fram í þá átt, að ákærði hafi borið óvildarhug til Jóhanns Gíslasonar, áður en ákærði fór til Bandaríkjanna í maí 1967.

Ákærði gat ekki sætt sig við það, að flugþjálfun hans var svo hagað, að henni var ekki lokið, er þota Flugfélagsins hélt til Íslands 23. júní 1967, og hrapaði hann þá að því að fara við svo búíð heim með þotunni í heimildarleysi. Varð það til þess, að ákærði var látinn hætta starfi sínu hjá Flugfélaginu, og er ljóst, að hann tók það mjög nærri sér.

Ákærði hélt, að Jóhann Gíslason hefði átt sök á því, að ákærði gat ekki lokið flugþjálfun sinni í tæka tíð, svo og að Jóhann hefði lagt til, að ákærði yrði látinn víkja úr starfi. Hefur þó alls ekkert komið fram í málinu, er renni stoðum undir þessa skoðun ákærða. Ákærði lagði af þessum sökum hatur á Jóhann, og jókst það eftir því sem stundir liðu fram. Hvarflaði jafnvel að honum í fáein skipti að vinna á Jóhanni, án þess þó að til þess ræki.

Hugur ákærða snerist stöðugt um það að komast aftur í flugstjórnarstarf sitt. Kannaði hann möguleika á því og virðist um áramótin 1967—1968 hafa verið vongóður um, að úr því gæti orðið. Síðar, máske í marz 1968, kveðst ákærði hafa hitt mann,

er hann hafði vænt, að yrði sér hjálplegur í þessu efni, og hafi maðurinn þá sagt honum, að það þýddi víst ekkert að eiga við þetta mál. Hafi þetta orðið sér mikil vonbrigði. Þegar svo ákærði eftir kvöldverðarhóf og neyzlu áfengis hitti sama mann aðfaranótt 9. maí f. á., kveðst hann hafa spurt hann að því, hvað gert hefði verið honum til stuðnings, og þá fengið staðfest, að ekkert hefði verið gert. Hafi samtali þeirra lokið með rifrildi.

Ákærði hélt síðan heim til sín þessa nótt, tók fram skammbyssu, er hann hafði haft undir höndum rúmt ár, og hlóð hana 9 skotum. Ók hann síðan vestur að Tómasarhaga 25 í því skyni að hitta Jóhann, og kveðst ákærði hafa haft byssuna með sér til að skjóta Jóhann, ef svo bæri undir. Skaut ákærði svo umsvifa-laust á Jóhann, þegar er hann sá hann inni í húsinu.

Ekki þykir fullvíst, að sá ásetningur ákærða að ráða Jóhanni bana hafi verið orðinn til fyrr en aðfaranótt 9. maí, en sá ásetningur hefur verið ákveðinn að fullu eigi síðar en þegar ákærði lagði af stað heiman að frá sér áleiðis að Tómasarhaga 25 með hlaðna byssu.

Það þykja ekki vera skilyrði til þess að ákvarða refsingu ákærða með hliðsjón af 74. gr., 4. tl., né 75. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940.

Samkvæmt framansögðu þykir refsing ákærða hæfilega ákveðin fangelsi í 16 ár.

Gæzluvarðhaldsvist ákærða síðan 9. maí f. á. ber samkvæmt 76. gr. hegningarlaganna að koma með fullri dagatölu refsingu hans til frádráttar.

Ákærða ber að dæma til greiðslu alls sakarkostnaðar, þar með talin málsvarnar- og réttargæzlulaun skipaðs verjanda síns, Ragnars Jónssonar hæstaréttarlögmanns, kr. 80.000.00, og saksóknarlaun til ríkissjóðs, kr. 80.000.00, en málið sótti af ákæruvaldsins hálfu Hallvarður Einvarðsson, aðalfulltrúi saksóknara ríkisins.

Dóm þennan kveða upp Þórður Björnsson yfirsakadómari sem dómsformaður og sakadómarnir Gunnlaugur Briem og Halldór Þorbjörnsson, en Þórður Björnsson var rannsóknardómari málsins.

Dómsorð:

Ákærði, Gunnar Viggó Frederiksen, sæti fangelsi í 16 ár.

Gæzluvarðhaldsvist ákærða síðan 9. maí 1968 komi með fullri dagatölu refsingu hans til frádráttar.

Ákærði greiði allan kostnað sakarinnar, þar með talin saksóknarlaun til ríkissjóðs, kr. 80.000.00, svo og málsvarnar- og

réttargæzlulaun skipaðs verjanda síns, Ragnars Jónssonar
hæstaréttarlögmanns, kr. 80.000.00.

Dómi þessum skal fullnægja með aðför að lögum.

Föstudaginn 20. júní 1969.

Nr. 115/1968. **Stefán Karlsson**

(Þorvaldur Þórarinnsson hrl.)

gegn

**Starfsmannafélagi Áburðarverksmiðjunnar
og gagnsök**

(Agnar Gústafsson hrl.).

Dóminn skipuðu hinir reglulegu dómáráttar Hæstaréttar.

Ómerking. Frávisun.

Dómur Hæstaréttar.

Aðaláfrýjandi hefur skotið máli þessu til Hæstaréttar með stefnu 24. júní 1968. Krefst hann þess aðallega, að máli þessu verði vísað frá héraðsdómi, en til vara sýknu af kröfum gagnáfrýjanda. Þá krefst hann málskostnaðar úr hendi gagnáfrýjanda bæði í héraði og fyrir Hæstarétti.

Gagnáfrýjandi hefur áfrýjað málinu með stefnu 2. júlí 1968. Krefst hann þess, að hinn áfrýjaði dómur verði staðfestur og aðaláfrýjanda dæmt að greiða honum málskostnað fyrir Hæstarétti.

Svo sem rakið er í héraðsdómi, varðar mál þetta skyldu aðaláfrýjanda til að láta gagnáfrýjanda í té vegarstæði frá landspildu þeirri, er aðaláfrýjandi seldi gagnáfrýjanda með kaupsamningi 22. september 1965 og afsali 29. s. m. Mál þetta varðar efni, sem fara þar með samkvæmt ákvæðum III. kafla laga nr. 41/1919, en þess hefur eigi verið gætt í héraði. Samkvæmt gögnum málsins er aðaláfrýjanda skylt að veita gagnáfrýjanda aðstöðu til umferðar að landi sínu, en slíkt virðist eigi unnt, nema veita gagnáfrýjanda umferðarrétt um lönd